

II. Rész Tűzoltóképzés az állami tűzoltóság működése idején

1. Az állami tűzoltóság létrehozása, szervezete, hatásköre és feladatköre

Az előző pontban leírt államosítási folyamat csak a kezdetét jelentette a kort jellemző központosítási törekvéseknek. Ennek megfelelően az 5090/1948. Korm. számú rendelet az állami tűzoltóság szervezéséről és a tűzoltóság szervezetéről már a következő – meghatározó – szabályokat fogalmazta meg:

- „mindazokat a tennivalókat, amelyeket valamely jogszabály a tűzoltóság feladatkörébe utal, ... ezzel a rendelettel megszervezett állami, ... tűzoltóságok tagjai fogyanatosítják.
- az ország valamennyi tűzoltósága a belügyminiszter főfelügyelete és ellenőrzése alatt áll.
- az ország valamennyi tűzoltóságának főparancsnoki tisztét az országos tűzoltófőparancsnok látja el, ...
- a vármegyék területén a tűzrendészeti felügyeletet az országos tűzoltófőparancsnok vezetése alatt a tűzoltó-osztályparancsnokságok gyakorolják, amelyeknek – működésük területén – az összes városi, községi és vállalati (üzemi) tűzoltóságok alá vannak rendelve. A tűzoltóosztályok – létszámuknak megfelelően – tűzoltóalosztályokra, illetve tűzoltóőrsökre tagozódnak....
- a tűzoltóság szervezetének részletes szabályait, továbbá a tűzoltói kiképzés és szolgálat szabályait, a tűzoltóság feladatkörét, a tűzrendészet körében eljáró hatóságok hatáskörét

és általában a tűzoltóságokra, valamint a tűzrendészetre vonatkozó és ebben a rendeletben nem szabályozott részleteket a belügyminiszter rendeletben állapítja meg.”

A kormányrendelettel 1948. május 1-től létrejött a Belügyminisztérium centrális irányítása alatt álló, katonai alapon szervezett állami tűzoltóság. Megszűnt az önkormányzatok részvétele a tűzvédelmi igazgatásban és a tűzoltóság működtetésében. Amíg a központosítás a tűzbiztonságra, a tűzoltóság tevékenységére és a tűzoltókra rendkívül eltérően – esetenként ellentmondásosan – hatott, addig a változások a tűzoltóképzés szervezettségében kedvező átalakulást jelentettek.

2. Az intézeti tűzoltóképzés alapjainak megteremtése

A tűzoltó és a tűzoltótiszt képzés megszervezése, szervezete és működése

Az állami tűzoltóság létrehozásáról szóló rendeletek kiemelten foglalkoztak a tűzoltóság tagjainak szakszerű kiképzésével. A tűzoltóság újabb szervezeti egységeinek létrehozása, azok létszámának jelentős növekedése, a szakfeladatok ellátására való felkészítés fokozását igényelte.

Ezen fejlődést elősegítő és a feladatok végrehajtását egységes alapelvekre helyező – a kiképzést kiemelkedően meghatározó – újabb szabályozások is megjelentek.

Ezek közül a 271.000/1946. BM. számú rendeletben szabályozta a kiképzés alapját, majd további fejlesztését jelentő előírásokat. A rendeletnek kiemelkedő szerepe volt a tűzoltó alapképzést, majd az egymásra épülő középszintű és felső-

szintű szakképzettséget nyújtó tűzoltó szakiskolák megszervezésében. A belügyminiszteri rendelet – többek között – állást foglalt abban, hogy: „... a tűzoltók kiképzése részben testületekben, részben tanfolyamokon történik.”

A tanfolyami kiképzésben alapelv volt a szolgálati követelményeknek megfelelő fokozatosság és egymásra épültség. Ennek végrehajtására írta elő, hogy:

- az alsófokú tűzoltótanfolyam a tűzoltónak tisztessé váló kiképzésére szolgál. A tanfolyamra csak azt lehet felvenni, aki valamely tűzoltótestületnél legalább egy éven át tűzoltói szolgálatot teljesített.
- a középfokú tűzoltótanfolyam a tisztesek altisztté képzésére szolgál. A tanfolyamra csak az vehető fel, aki az alsófokú tűzoltótanfolyamot már sikerrel elvégezte.
- „Budapest székesővárosban az országos tűzoltóparancsnok javaslatára a belügyminiszter folytatólagosan megtartott összevont alsó- és középfokú tűzoltótanfolyam tartását rendelheti el. Az ilyen tanfolyamot Budapest székesőváros polgármestere rendezi, a Nagy-Budapest területén szolgálatot teljesítő tűzoltók képzésére, de arra fel kell venni bármely vidéki város felvételre jelentkező tűzoltóját is.”

Ez a rendelet teremtette meg az újjászervezett tűzoltóság tisztjei szakszerű kiképzésének alapját is azáltal, hogy rendelkezett a felsőfokú tűzoltótanfolyam létrehozásáról.

A felsőfokú tűzoltótanfolyam célként előírta, hogy:

- ... hallgatóit rendszeres elméleti és gyakorlati oktatás útján a tűzrendészettel és az azzal kapcsolatos közigazgatási, közrendészeti és műszaki kérdésekkel, valamint a tűzoltással megismertesse....
- a tanfolyamot a belügyminiszter az érdekelt törvényhatósági jogú város-

ok közreműködésével Budapest székesfőváros útján rendezi.

- a tanfolyam időtartama nyolc hónap: mely idő alatt a hallgatók részint Budapesten, részint a tanfolyam parancsnoka által arra alkalmasnak talált városban kiképzésben részesülnek.
- a tanfolyam tartásához szükséges költségeket főként a hallgatók által fizetett díjakból kell fedezni.

Az itt kivonatosan közölt belügyminiszteri rendelet mindegyik tanfolyam esetében előírta és meghatározta a tan-

folyam időtartamát, a tantervet – az elméleti és a gyakorlati tantárgyakat – valamint a felvétel és a vizsga rendjét, módszerét. Részletesebben tartalmazta a felsőfokú tűzoltótanfolyammal összefüggő előírásokat.

Ezek közül kiemelkedőek a következők:

- a felsőfokú tűzoltótanfolyam parancsnoka a budapesti tűzoltóság parancsnoka.
- a felsőfokú tűzoltótanfolyamra azt lehet felvenni, akinek legalább középiskolai érettségi vagy ezzel egyenértékű iskolai végzettséget igazoló bizonyítványa van, alkal-

massági vizsgát sikeresen letette ... fel lehet venni a tanfolyamra azt is, aki a középfokú tanfolyamot átlagon felüli eredménnyel végezte el és legalább 10 éves városi tűzoltó szolgálata van.

- egy tanfolyamra legfeljebb harminc hallgatót lehet felvenni.
- a kiképzés elméleti és gyakorlati részből áll. Ennek befejezése után – de a tűzoltótiszti oklevél kiadása előtt – a tanfolyamhallgatók két vidéki város tűzoltóságánál egy-egy hónapon át tűzoltótiszt mellett szolgálatot teljesítenek.
- a felsőfokú tűzoltótanfolyamot írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsga fejezi be. Írásbeli vizsgát kell tenni a közigazgatásból, a tűzoltás szabályai-iból és a megelőző tűzrendészetből. A felsőfokú tűzoltótanfolyam vizsgájának sikeres letételéről tűzoltótiszti oklevelet kell kiadni.

FELSŐFOKÚ TŰZOLTÓTANFOLYAM, BUDAPEST VIII. KÉN-UTCA 2

Tűzoltótiszti oklevél.

316.000/1947.11.2. számú határozattal kibocsátott vizsga
hallgató: Spiszkovszky Béla mest. név: Béda
post.: születési (házszám) 1.917. év: marcius hó: 28. napján
született: Budapesti város, név: Budapest, az 1947. évi
oklevelét kiadta: h. 8. napján az 1947. évi április hó: 28. napján
ezzel feladta a tűzoltótanfolyam elvégzését, a tűzoltósághoz mint Anélet, azaz gyakorlati érettséget
szerezte és a tűzoltósághoz tűzoltótiszti kinevezte.

Ezzel oklevelének kibocsátásával az igazolást elvett, ezt az oklevelet kicserélt.

Budapest, 1947. évi április hó: 28. napján

Dr. Antal
a tanfolyam felügyelője

Székely
a tanfolyam parancsnoka

Dr. Kőrösi
a tanfolyam parancsnoka

Répa
a tanfolyam parancsnoka

Dr. Kőrösi
a tanfolyam parancsnoka

Székely
a tanfolyam parancsnoka

Dr. Kőrösi
a tanfolyam parancsnoka

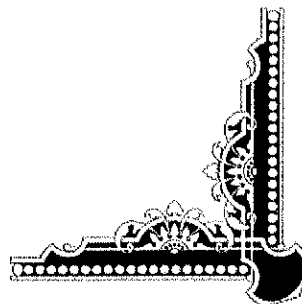
Székely
a tanfolyam parancsnoka

Dr. Kőrösi
a tanfolyam parancsnoka

Székely
a tanfolyam parancsnoka

Ha valaki visszalapoz az I. Részhez, nagyfokú hasonlóságot talál az 1930-as évek tanfolyamszervezésére vonatkozó miniszteri szabályozások és a képzés újraindítását szolgáló – itt idézett – előírások között. A hasonlóság nem véletlen. A korábbi elvek beváltak, az újakat részben a régi tűzoltó szakemberek fogalmazták meg, ugyanakkor azt is igazolja, hogy a szakmailag alátámasztott elgondolásokat ebben az időben még érvényre lehetett juttatni.

A kormányrendeletek végrehajtása érdekében a Belügyminisztériumhoz rendelte a felsőfokú a felsőfokú tűzoltótanfolyam beindítását. A képzés irányítása és összefogása az Országos Tűzoltó Főparancsnokság hatáskörébe tartozott.

Ugyanakkor a centralizáció további jelei is tapasztalhatók rendeletben:

- szükségesnek tartom az újjászervezett tűzoltóság tisztikarának szakszerű és demokratikus kiképzését biztosítani. ... városi tűzoltótiszt, illetve vármegyei tűzoltóparancsnok csak az a férfi lehet, aki a megkívánt egyéb kellékeken felül a felsőfokú tűzoltótanfolyamon szerzett tűzoltótiszti oklevéllel is rendelkezik. Az említett szakképzettség megszerzésének lehetősége céljából ... 1947. évi szeptember hó 1. napjától, 1948. évi április hó 30. napjáig felsőfokú tűzoltótanfolyam tartását rendelem el,
- a tűzoltóság demokratikus újjászervezése, valamint a nemzeti vagyon megóvása megköveteli, hogy minden városnak, illetve vármegyének szakképzett tűzoltóvezetői legyenek,
- a tanfolyamra elsősorban azokat kellett felvenni, akik már ez idő szerint is hivatásszerű tűzoltótiszti, vagy altiszti állásban voltak, illetve tiszt, altiszti tennivalókat láttak el és akiket valamely hatóság kívánt tűzoltótisztté kiképeztetni.

Ilyen előzmények után kezdődött – az akkor még nem állami tűzoltók – tisztiképzése.

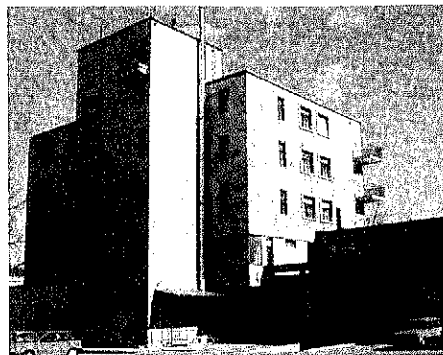
A tűzoltóságra, valamint a tűzoltótiszt-képzésre és az állami tűzoltóság szervezetének kialakulására jelentős hatással voltak a kormány és a Belügyminiszter rendeleteinek következő előírásai:

... az állami tűzoltóság kötelékébe kinevezett és felvett tűzoltókat szolgálatba állításuk előtt kiképzésben kell részesíteni. Illetve: ... csak szakképzett állami alkalmazottá kinevezett tűzoltó teljesíthet szolgálatot.

A megnövekedett szakfeladatok végrehajtása egyre nagyobb szakmai tudást követelt.

- ennek biztosításához a tűzoltóság kiképzése és szakoktatása színvonalának erősítésén keresztül vezetett az út.

Az előzőekben ismertetett kormány és belügyminiszteri rendeletek az állami tűzoltóság szerveinél újabb tűzoltóegységek, tűzoltó-alosztályok és őrsparancsnokságok megszervezését, valamint azok létszámmal való ellátását ígé-

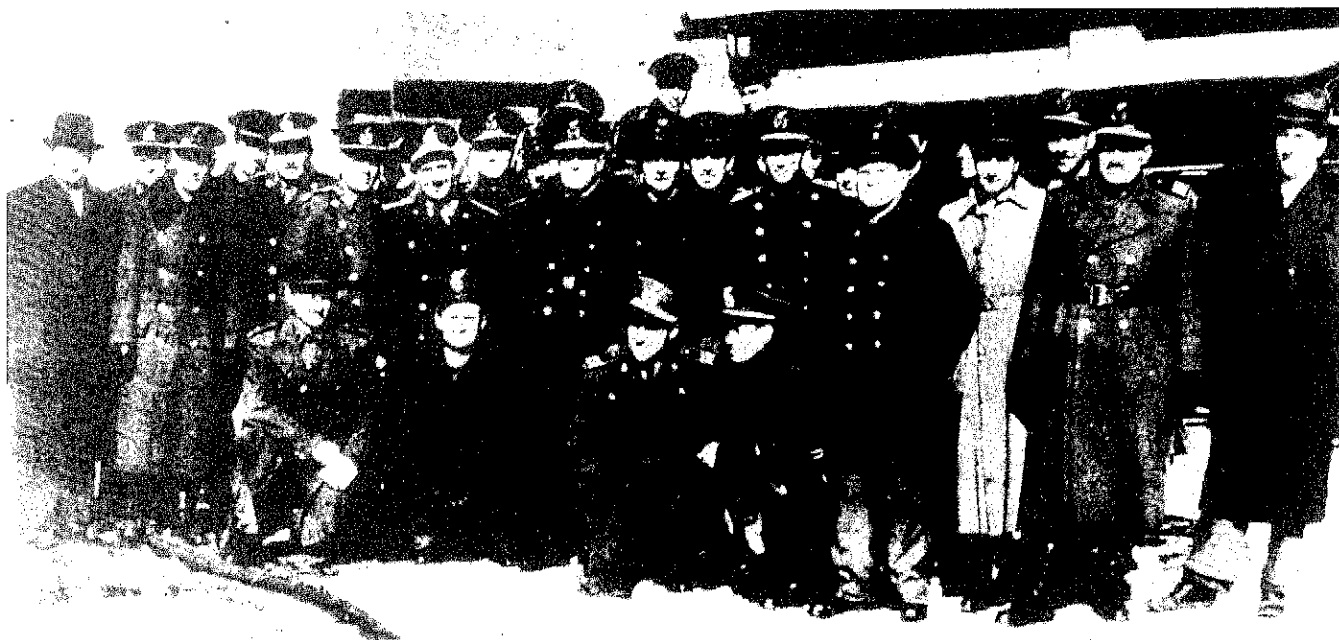

Tas Vezér utcai objektum

nyelték. Ezért az állományba kerülők kiképzését átszervezték, a kiképzésben részesülők számát felemelték.

A központi Tűzoltó-tanosztály szervezésére jelent meg a 460.291/1948. BM IV/2. sz. rendelet, amelynek értelmében az Országos Tűzoltó-főparancsnokság - a már működő újpesti állami újonctanosztály kiegészítésére - még további két újoncképző tanosztályt (a fővárosban) és egy tisztképző tanosztályt (Makón, illetőleg Nagykanizsán) szervezett.

Erre az időpontra helyezendő az intézményi tűzoltóképzés kezdete. A helyszí-

A felsőfokú tűzoltótanfolyam hallgatói gyárlátogatása

Az állami tiszti iskola tablója

nekben előfordult módosulást, de az iskolaszerű működés folyamatos volt és ez alapjaiban változtatta meg a tűzoltóképzés szervezeti kereteit.

A tűzoltóság államosítását elrendelő kormányrendelet végrehajtására jelent meg a 464 725/1948. BM IV/2. számú rendelet az állami tűzoltóság tagjai kiképzésének szabályozásáról.

A rendelet többek között a következőket tartalmazta:

Az állami tűzoltóság tagjai kiképzésének biztosításáról: Az állami tűzoltóság

tagjainak kiképzése részben az újoncképző tanalosztályokon, részben a tisztképző tanalosztályon történik, melyek az országos tűzoltóőparancsnok közvetlen felügyelete és irányítása alatt állnak.

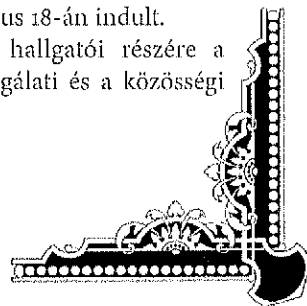
A tűzoltó tisztképző tanalosztályról: „Az alosztály célja, hogy a hallgatók rendszeres elméleti és gyakorlati oktatás útján a tűzrendszettel, azzal kapcsolatos közigazgatási, közrendészeti és műszaki kérdésekkel, valamint a tűzoltással megismerkedjenek és ezáltal a tűzoltóságok részére szakismeretekkel rendelkező tűz-

oltó tiszteket neveljen. Az alosztály neve: „Tűzoltó tisztképző alosztály parancsnokság”, székhely: Budapest.”

A kiképzés szervezéséről: A tisztképző tanalosztály hallgatói kiképzésének időtartama 8 hónap. ... létszáma legalább 100 fő hallgató, ... akik a tűzoltóság tagjai részére megállapított ... illetményt élveznek.

Az első állami tűzoltó tisztképző tanalosztály 1948. június 18-án indult.

A tanfolyamok hallgatói részére a tanulmányi, a szolgálati és a közösségi

munka megszervezése volt az egyik legfontosabb feladat. A szabadidő hasznos eltöltését biztosította a könyvtár létrehozása, az énekkarok, a színjátszó- és a falujáró csoportok megalakítása. Egyre inkább javuló elhelyezési körülmények között történt a szakoktatás, a rendszeres egyéni tanulás, valamint a tanulókörökben folyó tevékenység.

A hallgatók egyre inkább a több éves tűzoltói szolgálattal rendelkezők köréből kerültek ki. Az állami tűzoltótisztképzés megszervezése és fenntartása minőségi változást eredményezett a tűzoltótisztek szakmai felkészültségében. Az állami tűzoltótiszt-tanosztályon tanulók többsége felelősségteljesen és szorgalommal sajátította el a hivatás ellátásához szükséges elméleti és gyakorlati szakmai ismereteket. A képzésben a szakmai felkészítés mellett – mint minden más oktatásban – egyre jelentősebb szerepet kapott a politikai-ideológiai tevékenység.

Időközben változás zajlott le a tűzoltóság országos irányításának szervezetében.

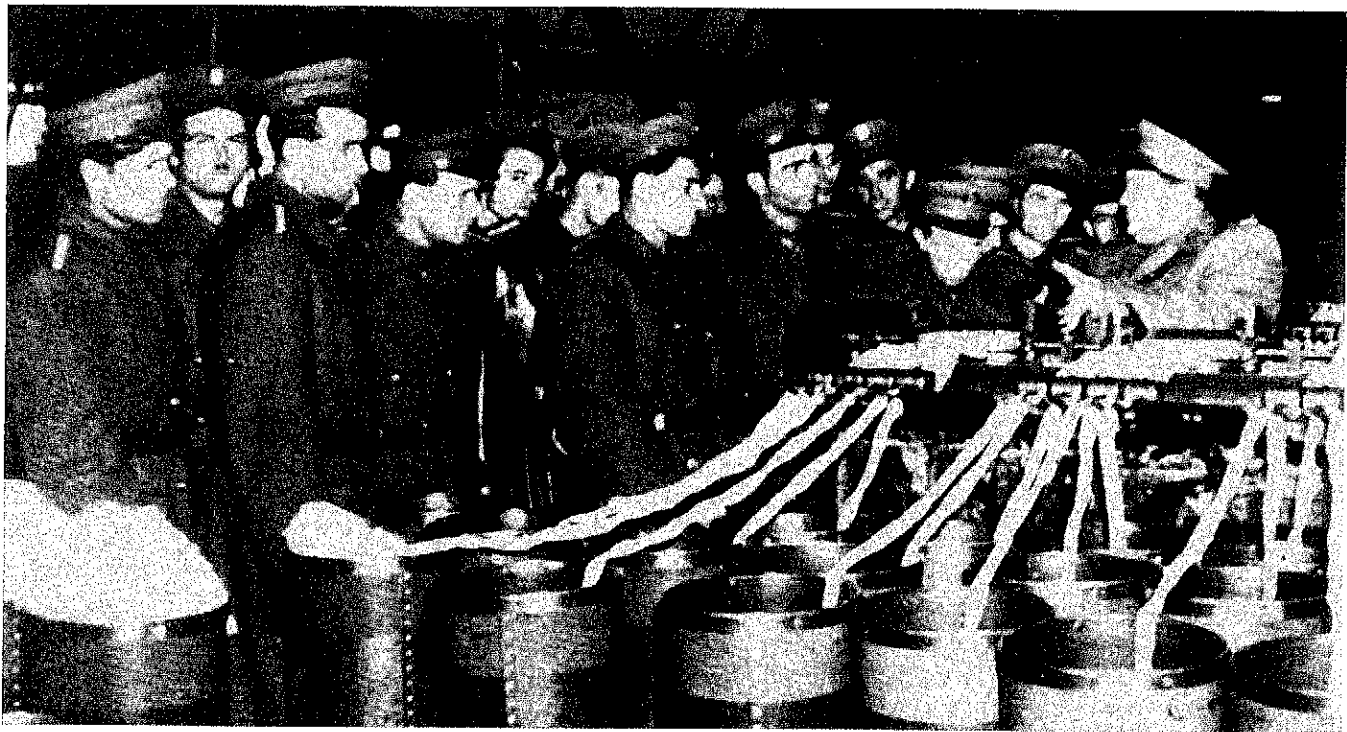
1950. december 30-án megjelent a 302/1950. MT számú rendelet, amely megszüntette az országos tűzoltó főparancsnoki tisztséget és a Belügyminisztériumban Tűzrendészeti Főosztály létrehozását írta elő. Ez további centralizációt és a szakmai önállóság korlátozását jelentette.

A tűzoltóképzésbe is egyre inkább beépültek a mozgalmi elemek. Igaz, ezek felemásra sikeredtek, mert történetében egyszer viselt személynevet az iskola. 1951 áprilisától az Állami Tűzoltótiszt-tanosztály „Petőfi Tűzoltó Tisztképző Iskola” néven működött. Ez ellen különösebb kifogás ma sem merülhet fel (legfeljebb az, hogy a költő inkább csiholta, mint oltotta a tüzet.)

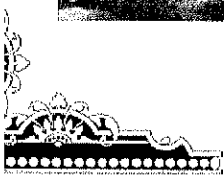
A 375 980/1951. BM számú rendelet „a tanulásban kiválók és élenjárók megkülönböztetése a tűzoltó iskolákon” tárgyában. A rendeletben olvasható: „Isko-

A csapatzászló átadásának-átvételének ünnepélyes mozzanata

Tűzrendészeti ellenőrzési gyakorlat a szövőgyárban

láink, melyek hivatva vannak arra, hogy jól megalapozott szaktudással rendelkező tűzoltókat neveljenek, az előírt követelményeknek az elmúlt időben megfeleltek. Munkájuk további javítása alapja a tűzoltóság fejlődésének." A hallgatók ösztönzését szolgálva a „Kiváló Tanuló” és az „Éltanuló” megkülönböztető megjelölés elrendelése.

A tanintézet eredményeinek elismerésül 1952 áprilisában – a tanévzáráskor – a tisztképző iskola csapatzászlót kapott. A csapatzászlót a Kismotor- és Gépgyár dolgozói adományozták a „Petőfi” Tűzoltó Tisztképző Iskola részére.

Érdekesség, hogy az iskola és a vállalat közötti jó kapcsolat évtizedekig fennállt.

Az ötvenes évek hangulatára jellemzők az iskolára is kiható események:

- az 1953-ban végzős hallgatók között először voltak nők (8 fő). Az erről szóló tudósításban olvasható: „A most befejeződött tanév bizonyítékát adta annak, hogy megbecsüljük és a férfiakkal együtt értékeljük a nő tűzoltókat is, mert ezt a tanfolyamot végezték el első ízben azok legjobbjai, akik sem a gyakorlaton, sem a tanulásban nem maradtak el a férfiak mögött.”

- megjelent a 0047/1953. sz. belügyminiszteri parancs a BM tisztképző iskolák záróvizsgájának és a tisztavató ünnepségének egységes elvek alapján történő lefolytatásáról.

Előírta:

- a végzett hallgatók, illetve felavatott tisztek elérhető rendfokozatát, beosztásba helyezését, minősítését (pl: „kiváló”, „jeles”, „közepes”) és ennek megfelelő elismerését. (pl: pénzbeli és előléptetésben várakozási időbeli)
- a záróvizsgák lefolytatásának szabályait, (pl: írásbeli, szóbeli, elméleti és gyakorlati ismeretek),
- a tisztavató ünnepség megtartása tervezetének elkészítését és jóváhagyásra felterjesztését.

A csapatzászlót adományozó Kismotor és Gépgyár „Emléklap”-ja

- az 0019/1953. sz. belügyminiszteri parancs „a belügyi szakiskolák és tanfolyamok előkészítésének, lefolytatásának és a feladatok végrehajtásának irányelveiről” szól.

A parancsban – többek között – megfogalmazták, hogy: „A Belügyminisz-

térium fegyveres és egyenruhás testületénél folyó iskolai kiképzés és oktatás egységesítése megköveteli, hogy az egyes testületek iskoláinak előkészítése, lefolytatása egységes szempontok szerint, egységes alapon történjen.” Valamennyi iskolára nézve elrendelte a felvételi vizsgát.

Az állami tűzoltótiszti tanosztály végzett hallgatóinak esküdtétele a záróünnepségen

A parancsban az iskola rendjére és munkájára vonatkozó általános rendelkezéseket is megfogalmazták. Többek között:

Az iskolán a munka zavartalanságáért, a kellő tanulmányi színvonal biztosításáért, az előadók felkészültségéért az iskolaparancsnok és az iskolavezetők felelősek. Az iskolaparancsnok szervezze meg az oktató törzs szakmai továbbképzését.

Az iskolákon a napi foglalkozási idő 10 óra legyen. Szombaton 6 óra.

A hallgatókat feleleteik, munkájuk alapján és közbeeső vizsgaeredményeik szerint, minősíteni kell.

A megfogalmazott célok megvalósítása érdekében a törzs tagjai háromhetes pedagógiai továbbképzésben vettek részt. Alapvető törekvés, előírt követelmény volt a hallgatók megtanítása és kiképzése a gyakorlatok szakszerű, határozott megszervezésére és irányítására.

- 1955-ben jelent meg szervezési és módszertani utasítás a Belügyminisztérium tiszti és tiszti továbbképző iskolái számára. Az utasítás több szempontból volt érdekes. Így például:

- előírta az oktatási munka tervezését, ezen belül: a tanterv, a tematika, az oktatási munkaterv, az órarend, a konzultációs terv, az ellenőrzési terv készítését
- meghatározta az oktatási folyamat formáit: előadás, szeminárium és osztályfoglalkozás, a hallgatók önálló tanulása, konzultáció, külső és belső gyakorlati munka
- rendszerbe foglalta a hallgatók tanulmányi fejlődésének értékelését: annak eseteit, módját és a vizsgák formáit, a jellemzések elkészítésének követelményét.

- 1956 februárjában jelent meg a 12. számú belügyminiszteri parancs, amely a tűzvédelmi munka hatékonyságának, a tűzoltóság szakmai képzésének, a technikai berendezések tökéletesítésének további fejlesztését írta elő. Ez az iskolán az ismeretek tartalmi anyagainak bővítését, az oktatási-nevelési módszerek fejlesztését, a technikai eszközök tökéletesebb megismertetését jelentette.

Ebben az időszakban a tisztképző iskola állományának helytállását, az

elméleti képzés gyakorlatban történő alkalmazását három jelentős esemény is példázza:

- az 1954. évi dunai árvíz.

„Aligha volt lelkesebb, fegyelmezettebb és kitartóbb csapat, mint a tiszti iskolások. Ahol megjelentek, ott határozottan, gyorsan és eredményesen ment a munka – akár gátépítésről vagy mentésről, akár a lakosság költöztetéséről vagy terménybetakarításról volt szó.”

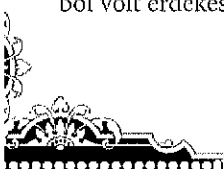
Fáradtságot nem ismerő, bátor, határozott és szakszerű munkájukkal mindig élen jártak ... szerényen, névtelen hősként megbecsülést szereztek a tűzoltó egyenruhának és tetteikkel váltották valóra Petőfitől örökölt hitvallásukat: „A néppel tűzön-vízen át!” (idézet a „Magyar Tűzoltó”-ból)

Hallgatók az árvízi munkálatokban

- az 1956. januári földrengés; majd a márciusi dunai jeges árvíz mentési munkáiban történő részvételről így szólt a krónikás:

„Dunaharasztra, Taksonyra, Szigetszentmártonra és Kiskunlacházára gon-

dolunk, azokra akikre a földrengés sújtotta, majd az árvízről veszélyeztetett területek lakosainak élet- és vagyonvédelme hárult. Bátor, fáradságot és veszélyt nem ismerő helytállás szólt. ... mindkét esetben bizonyosságát adták, hogy szívvel-lélekkel tudnak küzdeni, dolgozni. ..."

Az előzőekből megállapítható, hogy az állami tűzoltótiszt-képzés szervezete és működése a kor követelményének, a jogi szabályozás kereteinek megfelelően alakult.

Az 1956-os esztendő második felében a tisztképző iskola törzsében jelentős változások történtek. Az átszervezett, illetve megszüntetett tűzoltó szakiskolákról az állományba sok új személy került. Egymás alapos megismerésének

A tisztképzőszak hallgatói a taksanyi földrengés által okozott károk felszámolásában

a hiánya és a szakfeladatokra történő alapos készülés elvonta a szakmai vezetés figyelmét arról, hogy az állomány összekovácsolódjék. Szeptember elején az iskola padjai még megteltek hallgatókkal. A forradalmi események követ-

keztében kialakult helyzet értékelése alapján azonban helyes volt a tisztképzés félbeszakítására (október 28.) hozott döntés.

Az oktatók többsége azonban együtt maradt, szervezeten részt vett és helytállt a tűz- és káresetek felszámolásában, a romok eltakarításában és az újjáépítésben.

Az iskolaszerű tűzoltó tisztképzés kezdeti időszakban (1948-1956 között) összesen 7 alkalommal volt tisztavató ünnepség. A kiképzési időtartam 8-tól 14 hónapig tartott. A tanulmányokat eredményesen befejezők létszáma összesen – a felsőfokú tűzoltó tanfolyamon végzettekkel együtt – 638 fő volt.

A kort jellemző politikai arculat természetesen kihatott a tűzoltóképzésre is. Ezt tükrözik az említett dokumentumrészletek is. Úgy tűnik, mintha a szakma a háttérbe került volna. Azonban a jelszavak árnyékában komoly erőfeszítések árán próbáltak az átalakuló gazdaság kívánalmainak megfelelő felkészültségű tűzoltókat képezni.

A tanárok egy része a korábbi tűzoltói vezetők köréből – nézeteik miatt – eltávolított, nagytudású szakemberekből állt. Ők garantálták a szakmai színvonalat. Erre nagy szükség volt, mert az iskolára kerültek jelentős része hiányos alapokkal kezdte tanulmányait. Részben ezt kellett bepótolni, részben a politikai nevelésre fordított idővel rövidülő szakma képzést hatékonyabban kihasználni. Olyan új veszélyforrások jelentkeztek, mint a gyors ütemben – és emiatt sok hiányossággal épített nagyipar, a formálódó iparvárosok és a mind nagyobb arányban felhasznált veszélyes energia-hordozók.

A tűzoltóknak meg kellett ismerkedniük a magyar ipar új szakmai termékeivel (gépjárműfecskendők, oltóanyagokkal) és az ezekhez kapcsolódó új oltási módokkal, taktikai elemekkel. Ez időszakban látott napvilágot (1956 tavaszán) a háború utáni első átfogó törvé-

nyi szintű szabályozás, az 1956. évi 13. törvényerejű rendelet a tűzoltóságról és a tűzrendészetéről. Az új jogszabályok (a tvr. és végrehajtási rendeletei) megismerése és az oktatások előkészítése már egy következő időszak feladatát jelentette az iskola számára.

Az iskola elnevezésében, szervezetében, oktató-nevelő tevékenységében többször történtek változtatások. Az iskola 1948-ig Felsőfokú Tűzoltótanfolyam, 1948-1951-ig Tűzoltótiszt-képző Tanosztály, 1951-től (1963-ig) „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskola elnevezéssel működött.

3. A tűzoltótiszt-képzés fejlődésének újabb szakasza (1958-1981)

Az 1956. évi forradalmi eseményeket követően a tisztképző iskolán is alapvető változások kezdődtek. Elsődleges feladatot jelentett az oktatás szellemi és tárgyi feltételeinek átalakítása, ennek alapján az új elgondolások szerinti képzés beindítása.

A Belügyminisztérium felügyeleti hatáskörében mindvégig megmaradt a tűzoltóság állományának szakkiképzését ellátó tűzoltó szakiskolai rendszer, illetve annak szakfelügyeletét az országos hatáskörrel bíró tűzoltóparancsnokság gyakorolta.

A Belügyminisztérium illetékes szervei az 1956. évi forradalmi eseményeket követően a tűzoltó szakiskolák közül csak a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskola működését biztosították. Azonban itt is közel két évet kellett várni, hogy a félbeszakadt tanulmányaikat a hallgatók folytathassák.

A BM Országos Tűzrendészeti Parancsnokság intézkedett a tisztképző iskola nappali tagozat tisztképző szakán az oktatás 1958. augusztus hónapban

történő indításáról. Az iskolára hallgatóként a következők jelentkezhettek:

- akik a képzés megszakításakor (1956. X. 25.), mint hallgatók a tisztiiskolán voltak,
- azok a tűzoltó tiszthelyettesek, akik legalább 8 általános iskolával rendelkeztek, ... értelmi képességük és rátermettségük alapján tiszti feladatok ellátására alkalmassá váltak és az iskola elvégzését önként vállalták,
- azok a polgári személyek, akiket az illetékesek javasoltak a tűzoltó tiszti iskolára, legalább középiskolai végzettséggel rendelkeztek, tiszti feladatok ellátására alkalmasak és az iskola elvégzését önként vállalták.

A javasoltaknak felvételi vizsgát kellett tenni. Ez alól kivételt képeztek azok, akik az előző tisztiiskola felvételi vizsgáján alkalmasnak minősültek.

Minden javasoltaknak alkalmassági orvosi felülvizsgálaton kellett részt vennie.

Az oktatás a tisztképző szak nappali tagozaton 1958. augusztusában, szeptemberben pedig a levelező tagozaton

vette kezdetét. Az oktató-nevelő munka végzésében, az általános és szakirányításban, felügyeletben jelentős változást hozott az 1959-es év, mert a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály hatáskörébe került a Tűzoltó Tisztképző Iskola.

A Belügyminisztérium vezetése 1960. szeptemberétől a „Petőfi” Tűzoltótisztképző Iskoláról a következők szerint rendelkezett:

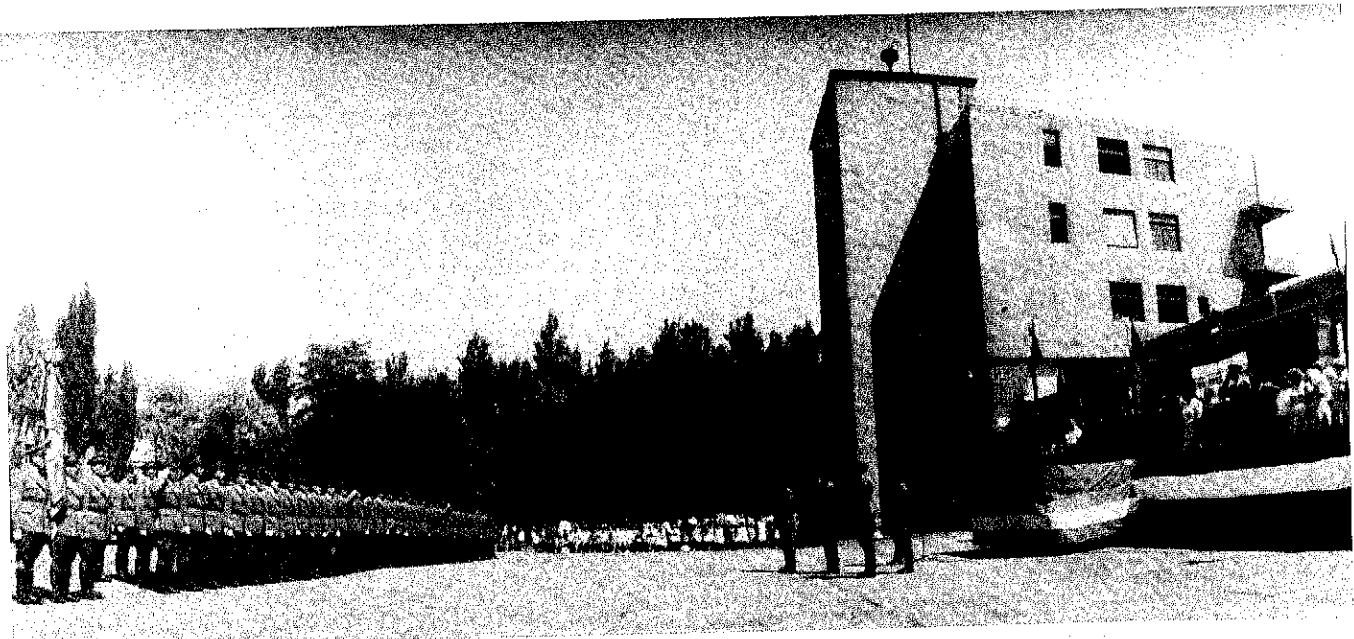
1. A tisztképző iskola célja az állami tűzoltóság tiszti utánpótlásának biztosítása, olyan politikailag és szakmailag képzett tisztekkel, akik a tűzoltói szolgálatot élethivatásnak tekintik.
2. A tisztképző iskola által nyújtott képzés biztosította, hogy a tisztképző iskola eredményes elvégzése – tanulmányi eredményeiktől függően tiszti rendfokozat elérésére és tiszti beosztás betöltésére jogosította fel a hallgatót. A hallgatók a tisztképző iskola elvégzéséről tanulmányi eredményeiket feltüntető bizonyítványt kapnak.
3. A tisztképző iskola időtartama nappali tagozaton 2 év, levelező tagozaton 3 év volt.

Továbbiakban előírta a tisztképző iskola tantárgyait, meghatározta: az iskolára vezényelhető állomány előképzettségét és felvételi feltételeit, a hallgatókat megillető ellátást, valamint a tisztképző iskolára történő felvételre a felvételi vizsga rendjére, a felvételi bizottság működésére, összetételére és feladatára vonatkozó követelményeket.

A társadalmi és gazdasági folyamatok, valamint a Belügyminisztérium szervei tevékenységének elemző értékelése alapján a tűzoltóság tisztjeinek képzésében további változás volt indokolt.

Ennek érdekében:

- 1963. szeptember 1-én és az azt követően évente kétéves nappali és hároméves levelező tagozatú tiszti tanfolyamot kellett indítani.
- A Tűzoltó Tisztképző Iskola neve „BM Akadémia Tűzoltó Tagozat”-ra változott és önálló iskolaként a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály alárendeltségébe tartozott.
- ...A szakmai anyagok oktatásán kívül, az iskolára vezényelt hallga-

A tanévzáró és tisztavató ünnepség résztvevői a Himnuszot hallgatják

tők általános műveltségi tárgyakból középiskolai végzettségnek megfelelő képzésben részesültek, ezáltal a Honvédelmi Tanács 3/116/1959. számú határozata értelmében az Iskola végbizonyítványa érettségivel azonos értékűnek minősült.

A tisztképzés változásai 1967-től:

- a tűzoltó tisztképzés a nappali és a levelező tagozaton szervezeten ettől az időtől kezdve vált folyamatossá,
- a beiskolázásra javasoltak részére felvételi követelmény lett a középiskolai érettségi,
- az oktatás-nevelés feladatainak végzésére – központi elvek alapján – úgynevezett „irányító dokumentumokat dolgoztak ki.

A Rendőrtiszti Akadémia 1971. közepén megszűnt. Ennek megfelelően „BM Tisztképző Iskola”-ra módosult az iskola megnevezése. Szervezete – önálló tanintézetként – a BM IV. Főcsoportfőnökség, szakmai felügyelete a BM Tűzoltóság Országos Parancsnokság hatáskörébe tartozott.

Az ezt követő évek jelentős változást hoztak az állami tűzoltóság szervezetében. Az állami tűzoltóság területi szervei – a területi közigazgatás hatáskörének növelése keretében – 1972. január 1-től a tanácsok intézményei lettek. A jogi alapok is átalakultak, hatályba lépett a tűz elleni védekezésről és a tűzoltóságról szóló 1973. évi 13. törvényerejű rendelet. Végrehajtási rendelkezései szabályozták a tűzoltó és a tűzvédelmi képzést is. Meghatározták a tűzvédelmi oktatási feladatokat a tanintézetekben és a gazdálkodó szervezeteknél. A tűz elleni védekezést általános társadalmi kötelességgé megfogalmazó jogszabályok a hivatásos tűzoltóságtól várták ennek összehangolását és szakmai irányítását. Ez új feladatot jelentett a tisztképzésben is.

A „hagyományos” tűzoltói feladatok: a tűz megelőzés (hatósági, szakhatósági, ellenőrzési munka), a tűzoltás, kárelhárítás és a tűzvizsgálat mellett fontos szerepet kapott a vállalati és az önkéntes tűzoltóság, illetőleg a tűzvédelmi szervezetek szaktevékenységének irányítása, a lakosság – és főként a fiatalok – körében végzett tájékoztató, felvilágosító munka. Új feladatként jelentkezett a tanácsokkal – mint általános irányítókkal – való együttműködés. Jelentősen változott a gazdaság szerkezete is. A 60-as évek végétől nagyarányban nőtt a kőolaj és a földgáz kitermelése és felhasználása, a szénhidrogénekre épülő vegyipar fejlesztése, a panelos lakás és középület építés általánossá válása, a mezőgazdaság gépesítése, a közúti teherszállítás bővülése megváltoztatta a tűzoltás munkáját is. Alapvető célkitűzés volt, hogy ezekre az új feladatokra a különféle szintű képzéseken a tűzoltókat felkészítsék, illetőleg a továbbképzések során gondoskodjanak a korábban végzetek ismeretanyagának bővítéséről. Ennek érdekében a tananyagba egyre jobban beépültek a természettudományos, a műszaki és az igazgatási alapozó ismeretek, a szakismeretek oktatásába szélesebb körben vonták be a nagy gyakorlati tapasztalattal és elméleti ismeretekkel rendelkező külső tűzoltó szakembereket.

4. Az „emelt szintű” tűzoltótiszt képzés (1974-1981)

A BM IV. Főcsoportfőnökségi intézkedések tanintézetben történő végrehajtása elsősorban új képzési okmányok elkészítésében, jóváhagyásában a személyi és tárgyi feltételek biztosításában valósultak meg.

Az alap-, alapozó-, és szaktantárgyakra épülő szakismeretek oktatása 1975. szeptember 1-én indult meg.

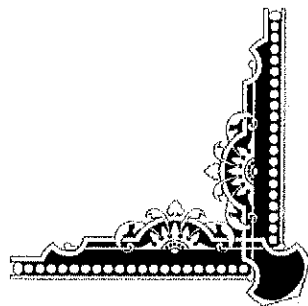
Az „emelt szintű” tisztképzés azon rendelkezés megvalósítását szolgálta, amely szerint: „A Belügyminisztérium Tűzoltó Tisztképző Iskoláján a kiképzés a tiszti képesítés mellett tűzvédelmi technikai képesítést is nyújt.” A technikus-képesítő vizsga megszervezésére azonban több objektív ok és jogszabályi feltétel hiányában akkor még nem került sor.

Az új tűzvédelmi jogszabályok végrehajtására vonatkozó – a tűzoltó képzésre kiadott – intézkedés megfogalmazta a kiképzést alapvetően meghatározó előírásokat.

A tisztképzést – 2 éves nappali, illetőleg 3 éves levelező tagozaton, valamint a tiszthelyettesi (zászlósi) kiképzést (10 hónap) a BM Tűzoltó Tisztképző Iskola feladatkörébe utalta. Előírásokat tartalmazott a beiskolázás követelményeire, pl: tisztképző nappali tagozatán: legalább 1 éves tűzoltói szolgálat, alapfokú képesítés, érettségi, vagy azzal egyenértékű szakiskolai végzettség, 35 év alatti életkor, orvosi javaslat az alkalmasságra és eredményes felvételi vizsga.

A gazdaságban végbemenő gyors fejlődés szükségessé tette, hogy a magyar tűzoltók felsőfokú tűzoltóképzésben vegyenek részt. Ilyen szintű képzés azonban csak külföldi szakiskolákon – a Szovjetunióban és a Német Demokratikus Köztársaságban – folyt, a magyar tűzoltó tisztek felsőfokú tűzvédelmi szakképzésére:

- a Moszkvai BM Tűzoltómérnök-képző Technikai Főiskolán az 1972/73. tanévtől,
- az NDK-ban, a „Hermann Matern” Tűzoltó Szakiskolán 1973/74. tanévtől 1983. évi befejezésig nyílt lehetőség.

A Szovjetunióban tanulók tűzoltó mérnöki diplomát, az NDK-ban végzettek tűzoltó üzemmérnöki oklevelet szereztek. A Minisztertanács 1978-ban vizsgálta az állami tűzoltóság működését. Az ennek alapján elfogadott kormányhatározat arról is döntött, hogy létre kell hozni a hazai főiskolai szintű tűzoltó képzést. Az Országos Oktatási Tanács döntése szerint az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán megalakult Tűzvédelmi Szakon 1980. szeptember 1-től megindult a hazai tűzvédelmi üzem-mérnök-képzés.

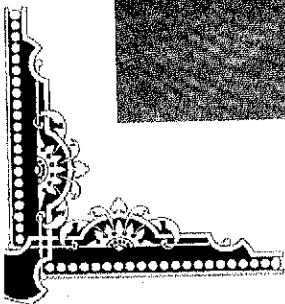
Mindezek mellett a középfokú szakmai képzettséget nyújtó tisztképzés tovább folytatódott. Az iskola fennállásának 30. évfordulója alkalmából megjelent értékelésben ez olvasható: „a nép-gazdaság tervszerű fejlesztése, a termelési folyamatokban a vegyi eljárások gyors ütemű terjedése, az urbanizáció ütemének gyorsulása megköveteli a tűzvédelmi munka színvonalának emelését, a szakszerűség és a hatékonyság növelését. E feladatok végrehajtásához ... szakmailag képzett tűzoltótisztekre van szükség, akik magasfokú elméleti, vala-

mint gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek, ezért magas színvonalon oktatni kell a... szakmai ismereteket fejleszteni az oktató-nevelő munka színvonalát. Olyan szakmailag jól képzett tisztekre van szükség, akik minden helyzetben képesek a tűzvédelemből rájuk háruló feladatok teljesítésére.”

Az új követelmények előírásokat tartalmaztak a tűzvédelmi szakemberek – ezen belül a tűzoltó tisztek – képzésének módszerét, rendszerét, irányát, az ismeretek oktatásának és alkalmazásának mélységét illetően.

Az állami tűzoltótiszt-képzés 30. évfordulójára készített jubileumi kiállítás megnyitása

Erősödött az oktatók pedagógiai és a szakmai képzettsége. A tanári állomány tudatában volt a tanintézet azon feladatának, hogy a beiskolázott állományt önálló gondolkodásra, elkötelezett, magas fokú hivatástudatra nevelje; az oktató-nevelő munka módszereit folyamatosan megújítsa, korszerűsítse; szilárd alpműveltségen nyugvó szakmai tudást nyújtson. Ez a törekvés egybeesett azzal az igénnyel is, amely szerint:

az állami tűzoltóság irányítási és szolgálati rendszere, a tűzvédelmi szakemberek kiképzésében is jelentős változtatásokat követel,

csak a kor követelményeinek megfelelő ismeretekkel és műveltséggel rendelkező szakemberekkel biztosítható a tűzvédelem megszervezése, a modern technika eredményes felhasználása.

1958-1981 során az időszakos képzésről az évfolyamrendszerre, az általánosról az „emelt szintű” képzésre, nappali tagozaton a 14 hónapos időtartamról a 20 hónapos (2 tanév), levelező tagozaton a 2 évesről a 3 évesre (6 féléves) való áttérés megújuló követelményeit a parancsnoki és a tanári kar teljesíteni tudta.

Mindennek bizonyítéka, hogy a 16 tanévváró és tisztavató alkalmával nappali tagozaton 687 fő, levelező tagozaton 465 fő, összesen: 1 152 fő vehette kezébe a szakmai felkészültséget, a tűzvédelmi szakfeladatok ellátására alkalmasságot jelentő bizonyítványt, oklevelet, illetve a tiszti kinevezést.

Az elméleti és gyakorlati ismeretek oktatása, illetve elsajátítása mellett a tanintézet a működésére kiható jelentősebb, más eseményekre is figyelmet fordított.

Az általános, valamint a szakmai irányítást és felügyeletet gyakorló szervek az állomány egészét vagy annak egy részét igénybe vették az olyan események kapcsán, amelyek elsősorban az ország életét, gazdaságát jelentősen

befolyásoló káresetek, katasztrófák elhárításában, vagy országos tűzoltóversenyeken való részvételben azt szükséges-sége tette.

A tanintézet életében, annak hírnevét, állományának helytállását illetően – többek között – az alábbi eseményeket indokolt kiemelni:

- 1970. évi árvízvédelem és helyreállítás munkáiban – BM tanintézetek építőezredében – történő részvétel. Szabolcs-Szatmár megyében jelentős árvíz pusztított 1970. nyarán a Szamosháti egész területén. A Belügyminisztérium vezetése döntést hozott arra, hogy a kárfel-számoló és újjáépítő munkában a BM tanintézetek részt vegyenek. A közös feladatok elvégzése mellett az iskola tanárai és hallgatói Jánkmajtison, Penyigén, Fehérgyarmaton és Tunyogmatolcson jelentős segítséget nyújtottak árvízkárosult tűzoltók lakóházaik bontásában, építőanyagainak mentésében. Mindezek mellett sok fertőzött kútból is kiszivattyúzták a vizet. A résztvevők közül – példamutató helytállásukért – többek különböző szintű, fokozatú kitüntetésben, illetve Árvízvédelemért Érem elismerésben részesültek.

- 1978. június 29-i tanévváró és kamarakiállítás az állami tűzoltótiszt képzés 30. évfordulója alkalmából

A tanévváró és tisztavató ünnepséget a miniszteri parancs ismertetésével nyitották meg, amely szerint:

„a tisztképző iskola hallgatói mindenkor nagy felelősségtudattal és lelkesedéssel sajátították el a ...szakmai ismereteket. Eredményes munkájukat bizonyította az a tény, hogy az iskoláról kikerült fiatal tisztek a megelőző és mentő tűzvédelemben eredményesen teljesítették szolgálati feladataikat, tevékeny részeseivé váltak az állami és társadalmi életnek...

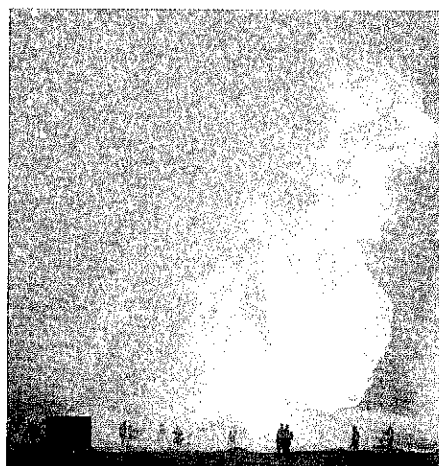
Elvárom, hogy a BM Tűzoltótiszt-képző Iskola parancsnoksága és tanári kara a jövőben is magas színvonalon

oktassa a politikai, szakmai ismereteket, állandóan fejlessze az oktató-nevelő munka színvonalát. Neveljenek ... szakmailag jól képzett és hivatástudattal felvértezett tiszteket, akik minden helyzetben képesek a tűzvédelemből rájuk háruló feladatok teljesítésére.”

Az ünnepi megemlékezés jelentőségéhez kapcsolódott a BM Központi Klubban rendezett kamarakiállítás.

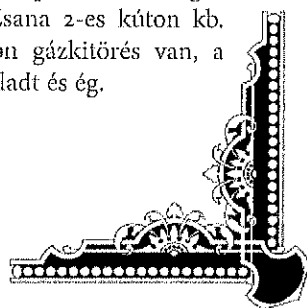
A tűzoltótiszt-képző iskola eredményes munkáját példázza, hogy az általa kiképzett tisztek zöme az életben, közéleti és szolgálati feladatok teljesítésében helytállt és helytáll, közülük számosan töltöttek be magas vezetői beosztást az állami tűzoltóság szervezetében. A tanintézet tanári állománya a vele szemben támasztott társadalmi és szakmai igényeknek, a gazdasági és tűzvédelmi egyre növekvő követelményeknek mindenkor felelősséggel igyekezett eleget tenni.

- 1979. januárban a Zsana É-2 kútnál történt földgázkitörés tűzoltásában való közreműködés.

A zsana-i gázkitörés

1979. január 24-én 03.44-kor a kis-kunhalasi tűzoltó-parancsnokságra jelezték, hogy a Zsana 2-es kútnál kb. 200 atm nyomáson gázkitörés van, a kitört gáz meggyulladt és ég.

A tanintézet állományából 4 tiszt vezetésével 2 szakasz hallgató vett részt február 1-5., valamint február 7-10. között a tűz eloltásában.

A Zsana Észak-2 kútnál történt földgázkitörés elfojtásában bátor helytállással, munkájukkal kiemelkedő résztvevők közül többen részesültek kitüntetésben, elismerésben.

- 1980. június 28-án tartott tanévzáró ünnepség a csapatzászló cseréjének jegyében

A BM Tűzoltótiszt-képző Iskolán az ünnepélyes tanévzárót június 28-án tartották. Az avató ünnepélyességét tovább növelte, hogy ez alkalommal került sor az 1952-ben a Kismotor- Gépgyár által és adományozott csapatzászló cseréjére is.

res időközökben Országos Tűzoltóversenyt szervezett. Ezen versenyeken résztvevő tűzoltócsapatok – mint az országgrészi versenyeken győztesek – bizonyítékát adták hivatásszeretüknek, felkészültségüknek és hozzáértésüknek.

A rendezvényeket mindenkor nagy érdeklődés – esetenként 10 ezernél is több néző – tekintette meg.

A tisztképző iskola tanári és hallgatói állományának az országos tűzoltóversenyeken való részvétele hagyománnyá vált. A mindenkor színvonalas versenyek, szakmai és torna bemutatók, valamint díszelgések az egész országban nagymértékben elősegítették a tűzoltói hivatásnak, a hivatásos és önkéntes tűzoltóságok tagjainak helytállását és megbe-

szakszerűséggel és hozzáértéssel oldotta meg feladatait. Bizonyosságát adták annak, hogy adott esetben a legnehezebb helyzetekben is bátran megállják helyüket.

5. A tűzoltótiszt-képző iskola hatáskörébe utalt egyéb kiképzési feladatok ellátása (1950-1981)

5.1. A tűzoltótiszt továbbképző tanfolyamok szervezése (1950-1955)

A képzési feladatok ellátása során mindenkor megkülönböztetett figyelmet fordítottak az állomány továbbképzésére.

Ennek jelentősége jutott kifejezésre abban is, hogy a tűzoltóság államosítását követő jogi szabályozások megismerése, egységes alapokra épülő alkalmazása és végrehajtása elsősorban tanfolyami képzés keretében történt.

Ezt a célt szolgálta a tiszti továbbképző tanfolyamok szervezése.

A tanfolyamok 1950. évben 3-3 hónapos időtartamban, 30-30 fő részére tartottak. A tanfolyamon résztvevők körébe tartoztak: az Országos Főparancsnokság kijelölt vezetői, valamennyi megyei (fővárosi) osztályparancsnok, a nagyobb tűzoltó alosztályok parancsnokai, valamint – a létszámkereteknek megfelelően – a magasabb (parancsnoki) beosztásra tervezett tűzoltótisztek.

Ezen tanfolyamok az Országos Tűzoltó Főparancsnokság közvetlen felügyelete, irányítása és szervezeti keretében működtek. Az akkori tisztképző iskola kiképző törzse csupán az egyes témákban előírt előadások, egyéb foglalkozások megtartásában vett részt.

Zászlóátadás

- Az országos tűzoltóversenyeken történő szereplések

A Belügyminisztérium, valamint a Tűzoltóság Országos Parancsnokság az állami-, hivatásos-, a községi és üzemi önkéntes tűzoltóságok részére rendszer-

csülését. Kivétel nélkül nagy tetszést arattak a hallgatók által bemutatott különböző torna-, ügyességi és speciális tűzoltógyakorlatok. A jelentős események bármelyikén résztvevő hallgatói állomány mindenkor fegyelmezett,

Befejezés éve	Képzett fő	Képzés neve	Képzési mód	Időtartam (hónap)	Képzési szint
1948	35	Felsőfokú Tűzoltótanfolyam	időszakos	8	általános
1949	82	Tűzoltótisztképző Tanosztály	"	8	"
1950	88	"	"	9	"
1951	84	"	"	12	"
1952	103	„Petőfi” Tűzoltótisztképző Iskola	"	13	"
1953	104	"	"	12	"
1954	67	"	"	12	"
1956	75	"	"	12	"
1959	99	"	"	14	"
1962	88	"	"	20	"
1965	88	BM Akadémia Tűzoltó Tagozat	"	"	"
1969	54	"	évfolyami rendszer	"	"
1970	33	"	"	"	"
1971	32	"	"	"	"
1972	24	BM Tűzoltótisztképző Iskola	"	"	"
1973	24	"	"	"	"
1974	24	"	"	"	"
1975	35	"	"	"	emelt szintű
1976	26	"	"	"	"
1977	69	"	"	"	"
1978	30	"	"	"	"
1979	24	"	"	"	"
1980	21	"	"	"	"
1981	26	"	"	"	"

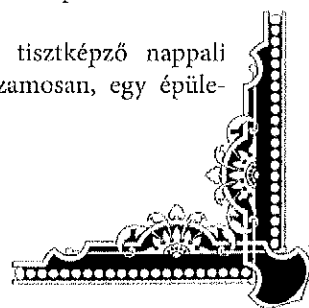
Tűzoltótiszt-képzés alakulása nappali tagozaton

A tűzoltóság államosítását követő években a szervezeti és létszámnövekedés következtében egyre többen kerültek tiszti kinevezésre, különböző vezetői beosztásba olyanok akik tűzoltótiszti

kiképzésben nem vettek részt. Ezek szakmai ismereteinek megszerzésére 1953-ban nyolchónapos tiszti továbbképző tanfolyamot szerveztek 25 fő részére.

Az oktatás és a kiképzés feladatait a „Petőfi” Tűzoltó Tisztképző Iskola tan-
székei látták el.”

A tanfolyam a tisztképző nappali tagozatával párhuzamosan, egy épüle-

ten belül, egyazon oktatói törzs igénybevételel működött. Az előképzettség nagyban hátráltatta a tanfolyam célkitűzéseinek megvalósítását:

a tanfolyam hallgatóival szemben támasztott magasabb színvonal elérése, bár magasabb előképzettséggel, többéves tűzoltótiszti területi tapasztalatokkal rendelkeztek, nem volt biztosítható,

a központilag készített „oktatási tematika”, az előadások, egyéb foglalkozások közvetített nagy mennyiségű ismeretanyaga soknak mutatkozott, miközben az egyéni tanulásra nem volt kellő idő biztosítva,

szükségessé vált –felsőbb irányító szervek jóváhagyásával– az oktatási tematika átdolgozása, az ismeretek közvetítésében és az elsajátításában alkalmazott módszerek módosítása.

A tiszti továbbképző tanfolyam megtartására ezt követően még két alkalommal került sor:

- 1954. augusztus 1-től 1955. március 30-ig 30 fő
- 1955. április 1-től 1955. november 20-ig 38 fő beiskolázásával.

Ez utóbbi két tanfolyamon az előző tapasztalatok hasznosítása megtörtént, a változtatások összességében hozzájárultak a képzési színvonal növeléséhez.

5.2. Tűzoltó instruktori szolgálatot ellátók kiképzése (1954-1960)

A nemzetgazdaságban végrehajtott csaknem teljes körű államosítás miatt a tulajdonba vett javak működtetése –és megóvása is– állami feladat lett. Amíg korábban a tulajdonosok a vonatkozó jogszabályok szerint maguk gondoskodtak üzeimik, létesítményeik tűzvédelméről, ezt a tevékenységet 1948 után az állami tűzoltóság üzemi őrszei vették át.

A BM Tűzrendészeti Főosztály 1953. évben tartott ellenőrzései azt állapították meg, hogy az üzemek többségében a megelőző tűzrendészeti előírások betartása nem kielégítő. Ennek egyik alapvető okát a tűzoltó járőrszolgálati rendszer hiányosságában határozták meg.

1954-ben átcsoportosították az állami tűzoltóság területi szerveit: számos helyen megszüntették az üzemi őrsöket és feladatkörüket az illetékes tűzoltóparancsnokságra ruházták át.

Az üzemek megelőző tűzrendészetének megjavítása érdekében került sor –a Szovjetunióban szerzett tapasztalatok alapján– az instruktori, s egyben az új járőrszolgálati rendszer bevezetésére. Alapvető feltétel volt, hogy az instruktori szolgálat ellátására az üzemekben megfelelő tűzrendészeti szakképzettséggel rendelkező tűzoltókat állítsanak be. Ennek érdekében elrendelték az instruktorképző tűzoltó szakiskolák beindítását. A Budapesti iskolán („Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskola) ... instruktori iskola beindítását rendelték el: üzemek jellegének megfelelően (textil-, fém-, fa-, vegyi stb.) szakosítva.

Az 1955-1956. év fordulóján az állami tűzoltóság szervezeti felépítésében jelentős változások következtek be. Az állami tűzoltóságnál jelentős mérvű létszámcsökkentést kellett végrehajtani. Ennek során az üzemekben az állami egységeket megszüntették.

A tűzoltó instruktori beosztást ellátó tisztesek és tiszthelyettesek beiskolázására 1956. őszén nem kerülhetett sor, kiképzésük csak 1958. április 8-án indult be, –3 hónapos időtartamban– a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskolán.

A BM Országos Tűzrendészeti Parancsnokság az instruktori szolgálati rendszer életképes működésére és a beosztásba kinevezettek kiképzésére mindenkor megkülönböztetett figyelmet fordított. Az iskolai kiképzés által is azt kívánta elérni, hogy az állami tűzoltóság

állományába átvett, volt hivatásos üzemi tűzoltók új beosztásukban minél magasabb szintű képzettséggel eredményesen elláthassák a szolgálati feladataikat.

Az instruktori és járőrszolgálati rendszer bevezetését követő 7 év alatt a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskolán összesen 8 tanfolyamon mintegy 736 fő részesült kiképzésben a kezdetben 10 hetes, majd 3 hónapos időtartamban.

5.3. Tűzoltók szakmai alapismereti vizsga rendszere (1958-1981)

Az állami tűzoltóság állományának képzésében 1958. szeptember elsejével új fejezet kezdődött. A szakmai alapvizsga oktatási rendszerének bevezetésével egyrészt az volt a cél, hogy az állományban szolgálatot teljesítők, akik beosztásukhoz előírt szakiskolai végzettséggel, szakmai ismerettel nem rendelkeztek, sokoldalú szakmai képzettséget szerezzenek, másrészt szakvizsgával bizonyítsák be, hogy tisztában vannak azokkal a szakismeretekkel, amelyek munkájuk végzéséhez.

A szakmai alapvizsga tananyagát a tiszti és zászlósi beosztást ellátóknak 2 év alatt iskolai képzés, illetve iskolán kívüli képzés keretében kellett elsajátítaniuk.

A tiszti és zászlósi beosztásúak az előírt tananyagot egyéni tanulás formájában dolgozták fel, a vizsgáztatást pedig a Tűzoltótiszt-képző Iskola hatáskörébe utalták.

Időközben a kiképzés (és továbbképzés) elemeiben, módszereiben és fokozataiban egyaránt szervezeti és tartalmi változások következtek be. A vizsgára kötelezettek részére tartalmazta a képzés tematikáját, de annak korszerűsítését és időszerűségét követelő változtatásokat a vizsgáztató szervek hatáskörébe utalta. A meghatározott beosztásban

szolgálatot teljesítők közül a tanintézetben évente vizsgázók létszáma kb. 15-20 fő volt.

5.4. Tűzoltó főtiszt szakvizsga rendszere (1963-1971)

A főtiszt rendfokozatban történő előléptetéshez 1962-ben szakvizsga letételét írták elő.

A főtiszteknek magasabb politikai, szakmai és általános műveltséggel kell rendelkezniük, mint a beosztott tiszteknek, ezért 1965. január 1-től főtiszté csak azokat léptethették elő, akik főtiszt vizsgát tettek. Azt lehetett főtiszt vizsgára bocsátani aki főtiszt munkakör betöltésére alkalmas és soros előléptetés előtt állt. Mentessült a főtiszt vizsga alól az, aki egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezett. A vizsgára való felkészülés ideje 2 év volt, a formája egyéni tanulás a kiadott tematikák és tansegédletek alapján. A felkészülés ideje alatt az illetékes szaktiszt iskolának konzultációs lehetőségeket kellett biztosítani a vizsgára készülőknek.

A főtiszt vizsgák végrehajtását szakágaként, az illetékes szaktiszt iskolákon kellett megszervezni.

Ennek megfelelően került sor a leendő tűzoltó főtisztek vizsgára történő felkészítésére és vizsgáztatására a BM Petőfi Akadémia Tűzoltó Tagozat majd a Tűzoltótiszt Iskola hatáskörében. A főtiszt-jelöltek - a 4 főtantárgynak és félévenkénti tanulmányi időszaknak megfelelően - résztvettek a tanintézetben összevont vizsgaelőkészítőn, konzultáción, illetve vizsgán.

Az 1963-ban elkezdett és 1971-ben befejezett képzés 8 évfolyamán a 239 fő beiskolázott közül 226 fő tett eredményes főtiszt vizsgát a tűzoltótiszt-képző tanintézetben.

5.5. A tűzoltóság próbaidős állományának alkalmassági vizsgarendszere (1966-1981)

A Belügyminisztérium hivatásos állományába felvételre kerülő személyeket ideiglenes jelleggel lehetett kinevezni. A próbaidős szolgálatot teljesítőket kiképzésben kellett részesíteni, hogy a véglegesítésükhöz szükséges alkalmassági vizsgát eredményesen lehessék.

A kiképzés célját a szolgálat ellátásához szükséges szakmai alapismeretek elsajátításának és a gyakorlati tapasztalatok megszerzésének biztosításában határozták meg.

A próbaidős szolgálat és a kiképzés idejét tiszt és tiszthelyettesi (zászlósi) beosztásúaknál 1 év időtartamban állapították meg. A próbaidős tűzoltótisztek alkalmassági vizsgáztatását a BM Akadémia Tűzoltó Tagozat parancsnokságán kijelölt vizgabizottság végezte. A próbaidős vizsgára kötelezett zászlósi és tiszt beosztásba kinevezett és eredményesen vizsgázók évenkénti létszáma 25-40 fő volt.

5.6. Tűzoltó tiszthelyettesek (zászlósok) szakiskolai képzése (1970-1980)

A BM Tűzoltóság Országos Parancsnokság 1969 elején értékelte a tiszthelyettesi állomány szakmai felkészültségét és alkalmasságát a tűzoltói szolgálatra.

Megállapították, hogy:

„A tiszthelyettesi állomány jelentős része nem rendelkezik a beosztásuknak megfelelő, s a mai követelményeket kielégítő szakmai képzettséggel: e kategória részére szervezett iskolaszerű képzés évek óta nem folyik.”

A változtatás érdekében intézkedtek az egységes tiszthelyettesképzésre. Ennek alapján 1970-től biztosították a tűzoltó tiszthelyettesek kiképzését.

Az oktatás érdekében készített javaslat szerint „a tűzoltó tiszthelyettesek oktatását a BM Akadémia Tűzoltó Tagozat törzsével (és külső előadókkal), illetve technikai felszerelésével kell megoldani. ... kiképzésük a BM Akadémia Tűzoltó Tagozatán történjék.”

17 évi szüneteltetés után az 1970/71. tanévben kezdődhetett el újra a tűzoltó tiszthelyettesek szervezett, tanintézeti kiképzése.

A tíz hónapos időtartamú tűzoltó tiszthelyettesképző szakon az 1970/71-es tanévtől kezdődő és az 1978/79-es tanévzárásig megtartott a kilenc tanfolyamon mintegy 680 fő fejezte be eredményesen tanulmányait. A kiképzésben részesülők jelentős része (kb. 400 fő) az utolsó négy tanévben végzett, ezt a létszámgigényt egyrészt a zászlósi állománycsoport, illetve munkaköri (képesítési) követelmény rendszere, másrészt a 24/48 órás szolgálati rendszer bevezetése tette szükségessé.

Az első tanévekben a szakon a képzés általánosan készítette fel a hallgatókat a tűzvédelmi szakfeladatokra és az alparancsnoki beosztás ellátására. Az 1975-76-os tanév minőségi változást eredményezett a tiszthelyettesi képzésben is. A jóváhagyott képzési dokumentumok alapján ettől kezdve szakosított oktatás vette kezdetét a „tűzoltási és kárelhárítási” szakon, s a beiskolázási létszám tanévenként kb. 120 fő volt.

6. A tűzoltóképzés átfogó reformja (1981-1991)

A hetvenes évek végére gyökeres szemléletváltás történt a gazdaság irányításában. Fellazult a szigorú tervutasításos rendszer, bővültek a tőkés országokkal a kereskedelmi és a termelési

kapcsolatok. Ez szükségessé tette – többek között – a merev szabályozáson alapuló tűz megelőzési rendszer helyett a megoldást kereső rugalmasabb hatósági jogalkalmazást. A tűzoltásnál új technikai eszközök, oltóanyagok kerültek a tűzoltóság használatába. Változtak a taktikai elemek, az új veszélyforrások (középmagas és magas épületek, nagymértékben növekvő járműpark, zárt technológiai rendszerek stb.) elhárítása megfelelő módszereket kívánt. Korszerűsödtek és egyre inkább terjedtek az automatikus tűzjelző és beavatkozó berendezések. Mindezekre a tűzoltókat elméletben és gyakorlatban is fel kellett készíteni.

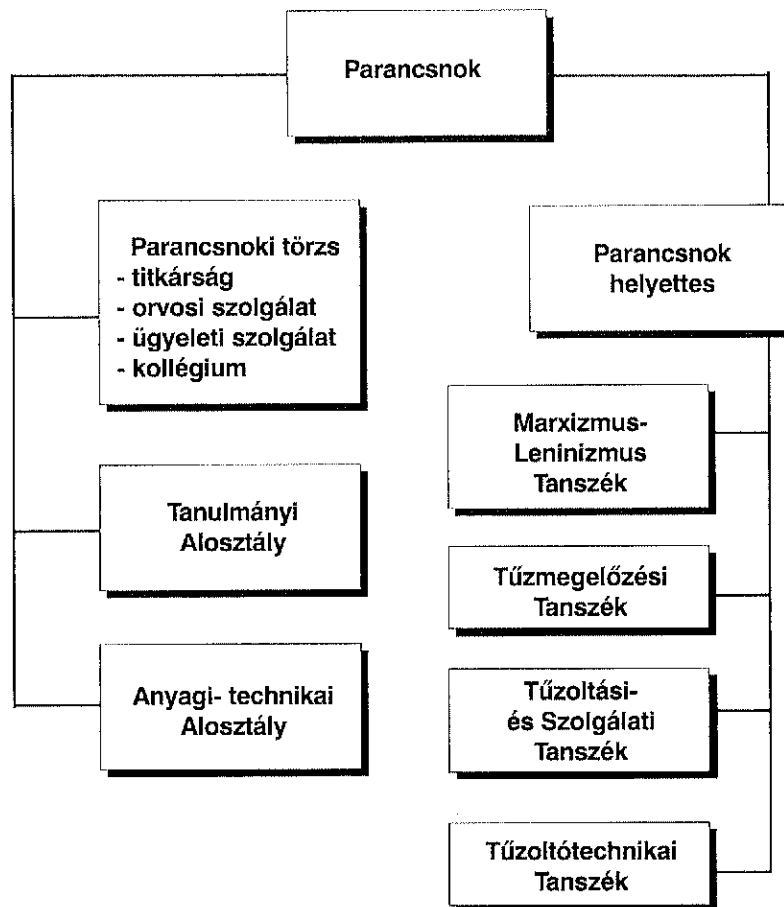
Több mint egy éves előkészítő munka után 1980-ban megtörtént a BM Tűzoltó Kiképző Központ létrehozására. Az intézmény a tűzoltótiszt-képző iskola jogutódjaként jött létre.

Ezzel a tűzoltók iskolarendszerű képzése két intézménybe koncentrálódott. Egyrészt a Tűzoltó Kiképző Központba –továbbiakban BM TKK.–, másrészt az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán létrehozott Tűzvédelmi Tanszékre. A főiskolán 1981 őszén indult be a tűzoltóság és a gazdaság egyéb területei részére a tűzvédelmi üzem-mérnökök képzése. A BM TKK és a Tűzvédelmi Tanszék a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség általános irányítása és a Tűzoltóság Országos Parancsnokság szakfelügyelete alatt működött.

6.1. Az új képzési formák és a működési feltételek

A BM TKK. képzési szaka és a kiképezhető éves létszámok a következők szerint alakultak:

- két éves nappali tagozatú tisztképzés 20-30 fővel,
- három éves levelező tagozatú tisztképzés 15-20 fővel,

BM TKK Szervezeti sémája 1981

- 5 hónapos nappali tisztí átképzés, létszám 20-25 fő,
- három éves levelező tagozatú képzés a tűzvédelmi szervezet tagjai részére, 15-20 fővel.
- A tisztképző szakok középfokú szakmai, az átképző szak, valamint a tűzvédelmi szervezet tagjainak képzését szolgáló szak felsőfokú szakmai képesítést biztosított.
- tíz hónapos nappali tagozatú szakosított zászlósképző szak. 50-60 fővel, az utánpótlási igényeknek megfelelő megoszlásban. A szak elvégzése alacsony szakmai képesítést biztosított.
- öt hónapos nappali tagozatú tiszt-helyettesképző szak. Évente két tanfolyam indítását határozták meg, amelyekre tanfolyamonként 100-150 fő volt beiskolázható. A szak elvégzése a készenléti vonulós szolgálat ellátásához szükséges alacsony szakmai képesítést biztosította.
- egy és három hónapos továbbképző tanfolyamok. A tanfolyamok a fővárosi és megyei tűzoltóparancsnokok, helyetteseik, az egyes szakágvezetők és a speciális beosztásban lévők továbbképzését biztosította.
- speciális műszaki tanfolyamok.

A gépjárműfecskendő szivattyú-kezelői, a létrakezelői, a habbal és porral oltó szerkezelői, a hírközpont kezelői, stb. felkészítést tanfolyamonként 20-25 fő beiskolázásával végezték.

- két éves levelező tagozaton önkéntes és vállalati tűzoltó tisztképző szak működött 80-100 fővel.
- tartalékosok alap és továbbképzését biztosító szak. Tanfolyamonként 120-150 főt iskoláztak be.

A képzés két budapesti objektumban történt. A XI. ker. Tas vezér utca 9. szám alatti objektum mellett – mely eddig is az intézmény központja volt – a III. ker. Laktanya utca 33. alatt lévő BM objektum állt rendelkezésre. Ez utóbbit a Rendőrtiszti Főiskola használta, de néhány tanteremben tűzoltó képzés is folyt a hetvenes években. Az objektum azonban igen leromlott állapotban került az intézet használatába, ezért szükség volt a bázis teljes felújításra és átalakítására. A kivitelezési munkákat 1983. augusztus 31-ére kellett volna befejezni.

Mint később még szó lesz róla a felújítás üteme nem volt tartható. Ez igen sok nehézséget okozott az következő évtizedekben. A jelentős feladatbővítés végrehajtásához 79 státusz hely átcsoportosítását rendelték el a BM TTKK.-hoz. Így az intézet létszáma 44-ről, 123-főre nőtt. A BM Tűzoltótiszt-képző Iskola meglévő képzési szakai működtetése mellett 1981. szeptember 1-től a tiszti átképzés és a tiszthelyettes-képzés beindítását is meghatározták.

6.2. Az új szervezeti struktúra kialakítása

- Parancsnoki törzs,
- Tanulmányi alosztály,
- Anyagi-technikai alosztály.

Tanszékek:

Marxizmus-leninizmus tanszék.
Tűzmelegítési tanszék.
Tűzoltási és Szolgálati tanszék.
Tűzoltótechnikai Műszaki tanszék.

Az intézetben folyó oktató-nevelő tevékenység segítségével választott és kijelölt bizottságok valamint testületek is részt vettek. Ezek a következők voltak:

- Tanintézeti Tanács.
- Vezetői és koordinációs értekezlet.
- Osztályfőnöki értekezlet.
- Közművelődési bizottság.
- Testnevelési és sportvezetőség.
- Fegyelmi bizottság.

Az egyes szervezeti egységeken belül is olyan tagozódás jött létre, mely elősegítette a jobb munkamegosztást, biztosította az egyes személyek szakmai és egzisztenciális előre lépését (pl: tanszék-vezető-helyettes, kiemelt főtanár, főtanár, tanár, tanársegéd, oktató).

A megnövekedett létszámú állomány ügyeinek intézésére személyzeti főelőadói valamint kollégium parancsnoki beosztást hoztak létre. A rossz elhelyezési feltételek ellenére az Ybl főiskola hivatásos tűzoltó hallgatói is az intézet kollégiumában nyertek elhelyezést.

Az új állománytábla személyekkel való feltöltése nehéz feladatot jelentett. Az optimális megoldás az lett volna, ha felsőfokú állami, pedagógiai és tűzoltó szakmai végzettséggel, kellő gyakorlattal rendelkezőkkel töltik be az állásokat. A tűzoltóság nem rendelkezett olyan tisztekkel, akik ezeknek a képesítési követelményeknek megfeleltek. A tanári állomány kisebb részét sikerült tűzoltó képesítéssel és gyakorlattal rendelkező kollégákkal feltölteni. A beosztások többségében olyan fiatalok kerültek, akik mérnöki diplomával rendelkeztek, de a szükséges tűzoltó szakmai ismeretekkel nem. Nekik a folyamatos oktató-nevelő

tevékenység mellett a szakmai elméleti és gyakorlati, valamint pedagógiai ismereteket is meg kellett szerezniük. A gondokat növelte, hogy a nagy oktatási tapasztalattal rendelkező tanárok 80%-a három éven belül nyugdíjba ment. Az iskola történetében ez a néhány év jelentette a legnagyobb generáció váltást. A nyolcvanas évtizedet a tanári állomány folyamatos képzése és továbbképzése jellemezte. 1981 végére az állománytáblában meghatározott létszám 75 %-át sikerült betölteni.

1984-ben láthatóvá vált, hogy a lassú épületfelújítás és a növekvő képzési igény ellentmondását csak újabb képzési hely beállításával lehet feloldani. Döntés született arról, hogy a feleslegessé váló komáromi tűzoltóaktanyát képzési és továbbképzési célokra az intézet kapja meg. A komáromi objektum üzemeltetéséhez szükséges létszám beállításával együtt az intézet létszámát 133 főben határozták meg.

6.3. A képzési szerkezet változásai a nyolcvanas években.

A tűzoltó szakmai képzés új követelményeit és struktúráját elsőként 1980-ban fogalmazták meg. Részletesen meghatározták a tűzoltóság és a tűzvédelmi szervezet tagjainak képzési és továbbképzési rendszerét, a beiskolázás módját, az irányítás és ellenőrzés rendszerét. A BM TTKK létrehozása után azonnal hozzákezdtek az új képzési dokumentumok kidolgozásához. Elsőként az öt hónapos tiszti átképző, a tiszthelyettes-képző valamint a szakosított tisztképzés (tűzoltási és kárelhárítási, tűzmelegítési) képzési dokumentumai készültek el. Ezek alapján 1981. szeptemberében be is indult a képzés. A korábbi tízhónapos tiszthelyettes, majd zászlósképzésből a dokumentumok átdolgozásával alakították ki a sza-

kosított zászlósképzést, tűzoltási és kárelhárítási valamint tűzmelegelőzési szakon. 1984-ben az oktatási és bevalási tapasztalatok alapján a tiszthelyettes, a zászlósképző valamint a levelező tisztképző szakok képzési dokumentumait átdolgozták. Elkészültek a gépjármű-fecskendő-kezelői, a porraloltó és a habbaloltó különleges szerkezelői tanfolyamok képzési okmányai. 1985-ben a tűzvédelmi vezető szakképzési dokumentumait dolgozták át. Elkészültek a középfokú tűzvédelmi képzés, valamint a BM tűzoltó alegységek felkészítését szolgáló tanfolyamok tantervei és tanmenetei.

Az öt hónapos tiszthelyettes-képző szak beindítása meghozta a várt szakmai előre lépést. A korábbi széttagolt, különböző képzési idejű és tematikájú tanfolyamok helyett egységes tematikájú és képzési idejű, egy központú oktatás jött létre, képzett oktatókkal. A próbaidős felkészítést a fiatal tűzoltók a területi tűzoltó-parancsnokságokon kapták meg, majd véglegesítés után kerültek a tiszthelyettes-képző szakra.

A nyolcvanas évek közepétől egyre nagyobb lett a fluktuáció a tiszthelyettesi állomány körében.

Ennek pótlására megtörtént azon tiszthelyettesek felkészítése és vizsgáztatása az öt hónapos képzés anyagából, akik még nem vettek részt az iskolai képzésben, de már legalább öt éve teljesítettek szolgálatot a tűzoltóság állományában. Ezzel azonban csak a gondok egy részét oldották meg. A jelentős fluktuáció miatt a tervezett 300 fő kiképzési igénye helyett, 500 fő beiskolázása vált szükségessé évente. Ezt a jelentős többlet feladatot az intézet már nem tudta vállalni, ehhez sem a tárgyi sem a személyi feltételek nem voltak adottak. Megoldást a kihelyezett tagozatok indítása jelentette Pécsen, Debrecenben, Tiszaújvárosban, és Komáromban. A

képzés idejét 3,5 hónapra csökkentették, de továbbra is egységes tematika alapján, az intézet által megbízott tanfolyamparancsnokok irányításával történt a felkészítés. A tanári, oktatói állományt a beiskolázó parancsnokságok vezényelték, részükre az intézet felkészítést nyújtott. A szükséges tűzoltó technikát is a parancsnokságok bocsátották rendelkezésre. A kihelyezett képzések 1987 és 1990 között biztosították a megnövekedett képzési teljesítést.

A zászlósképző tűzoltási és kárelhárítási szak a leginkább bevált képzési forma volt, mivel az itt végzett hallgatók a tíz hónap alatt olyan stabil elméleti és gyakorlati ismeretekre tettek szert, amelyek hosszútávon alkalmassá tették őket az alparancsnoki feladatok ellátására. A nyolcvanas évek közepén az új tűzoltó technikák rendszerbe állítása egyre több műszaki szakembert igényelt. Első lépésként a zászlósképző tűzoltási és kárelhárítási szakon növelték a műszaki ismeretek oktatását egy-egy speciális szer ismeretanyagának feldolgozásával, majd műszaki zászlósképző szakot indítottak.

A szakon a nehézgépkézelői alaptanfolyam ismeretanyagán túl különleges szerkezelői felkészítést is kaptak a hallgatók. A zászlósi végzettséggel betölthető beosztásokban a fluktuáció alacsony volt, így a tanintézet a képzési igényeket folyamatosan ki tudta elégíteni. A BM TKK létrehozásakor a zászlósképző tűzmelegelőzési szak indítását is meghatározták, de erre képzési igény nem merült fel, így ilyen szak nem is indult.

Az akkori szabályozás nem tette lehetővé, hogy az intézet végezze a nehézgépkézelői a vizsgáztatást is, ezért ennek lebonyolításához külső intézményt kellett bevonni. A műszaki zászlósképző szak valamint a műszaki tanfolyamok nagy népszerűségnek örvendtek a tűzoltó-parancsnokságok körében, de egyben jelentős technika és gyakorló helyszíni igénytel

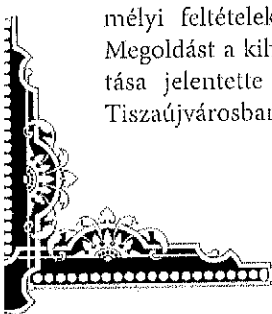
jártak együtt. Az 1989-1990-es tanév végéig 1449-en végeztek el különböző műszaki szerkezelői tanfolyamokat.

A parancsnokok egy része minden tűzoltó technikára ki akarta képeztetni állományát, még akkor is, ha az adott technikával a parancsnokság nem rendelkezett. Ez feleslegesen kötötte le a képzési kapacitás egy részét.

A tisztképzés a tanintézet hagyományos képzési formája volt. 1981-ben az emeltszintű tisztképzést a szakosított képzés váltotta fel. A tűzoltási és kárelhárítási szak népszerű volt mind a beosztottak, mind a parancsnokok körében. A tűzmelegelőzési szakon a beiskolázási igény mérsékelt volt. Ugyanakkor a visszacsatolások azt mutatták, hogy sok esetben a tűzoltási szakon végzetten egy része tűzmelegelőzési területen dolgozott. A szakosított tisztképzés így korlátozta a szakterület váltást, vagy nem adott ahhoz kellő alapokat.

A tisztképzés hagyományos rendszere 1980-ban a főiskolai képzés beindulásával középfokú és felsőfokú tiszti végzettséget nyújtó képzési formára vált ketté. A nyolcvanas évtized közepétől egyre erősödött az a tendencia, hogy a közép-irányítói tiszti beosztások is felsőfokú állami végzettséggel rendelkezőkkel legyenek betöltve és a tisztképzés súlypontja helyeződjön át a főiskolai képzésre. A helyzet ellentmondásossá vált, egyrészt azért, mert közel 400 középfokú végzettséggel betölthető státusz maradt az állománytáblákban, másrészt azért, mert a főiskolai képzés objektíve nem lehetett olyan gyakorlati jellegű, mint az intézetben folyó tisztképzés. 1988-ban megszüntették a középfokú tisztképzést és helyette bevezették a tiszti vizsga rendszerét, azon középfokú végzettségük részére, akik beosztása lehetővé tette a tiszti kinevezést századosi rendfokozatig.

A tiszti átképző szak 1981-es bevezetése annak az igénynek a kielégítésére jött

létre, hogy minél több különböző -első- sorban műszaki és igazgatási- felsőfokú állami végzettségű szakember válassza hivatásának a tűzoltói munkát. Öt hónapos intenzív nappali tagozatos felkészítés után jó elméleti felkészültségű, de kevés szakmai gyakorlattal rendelkező tisztek kezdhették meg szolgálatukat a parancsnokságokon. Nehezítette a felkészülésüket, hogy egy részük csak az iskolai képzés során sajátította el az alapvető ismereteket.

1988-ban a tiszti átképzés is befejeződött a BMTKK-án és levelező képzés formájában az Ybl főiskola tűzvédelmi szakára került, átmeneti időre. A főiskolán a képzés még elméletibbé vált. Ennek hiányosságait csak a területi továbbképzésekkel lehetett pótolni.

1981 és 1990 között az átképző, a tisztképző, a zászlósképző és a tiszthelyettesképző szakokon összesen 4282 fő, az ország tűzoltó állományának több mint 45 %-a szerzett szakmai képesítést.

Az ország tűzvédelme szempontjából nemcsak a tűzoltói állomány képzettségi szintje volt fontos, hanem az is, hogy milyen szakemberek szervezték az üzenek, intézmények és létesítmények tűzvédelmét. Az 1981-es szabályozás értelmében a tanintézet feladata csak a minisztériumok, országos hatáskörű szervek és vállalatok tűzvédelmi vezetőinek szakmai felkészítése volt. A nagy iagományokkal rendelkező képzés a tűzvédelmi vezetők derékhadát adta az országnak. A felsőfokú szakmai képesítést biztosító szakra mind felsőfokú, mind pedig középfokú állami végzettséggel rendelkező tűzvédelmi vezetők kerültek. A tűzvédelmi megbízotti, az alap és a középfokú tűzvédelmi képzés során az időszakban nem az intézet feladata volt. A felsőfokú tűzvédelmi vezetők képzése 1990-ben fejeződött be a BMTKK-n, a feladatot a főiskolai képzés vette át. 1986-ban kezdte meg az intézet a Belügyminisztérium tűzvédel-

mi szakember utánpótlásának biztosítása érdekében a középfokú tűzvédelmi vezető szakon a képzést. A tanintézet feladata lett a tűzvédelmi szervezetek tagjai középfokú végzettséget adó tanfolyamainak országos irányítása és felügyelete. A BM középfokú tűzvédelmi képzésének tapasztalatait felhasználva országosan egységes tematika alapján folyt ettől az időponttól kezdve a képzés mind az intézetben, mind pedig a tanácsoknál és országos irányító szerveknél.

Az önkéntes és a vállalati tűzoltó tiszti szakot az intézet folyamatosan meghirdette, de jelentkezők hiányában 1990-ig összesen két alkalommal tudott képzést indítani. Ennek elsődleges oka, hogy a fenntartók nem tudták, illetőleg nem akarták vállalni a munkából a tanulás miatt kieső tűzoltók költségeit. A nagy ipari központokban állami tűzoltóságokat alakítottak ki, illetve ahol nem, oda pedig állami egységek vonultak, a vállalati tűzoltók munkája sok helyen formálissá vált.

1986 és 1990 között több alkalommal került sor a tartalékos hadköteles állomány tűzoltói alapképzésére, valamint a BM tűzoltó alegység tagjainak felkészítésére. A tanfolyamok nagy képzési létszámmal a nyári időszakokban történtek. Ez tovább növelte a tanintézet állományának leterheltségét.

A szabályzók az intézet feladatává tették az állami tűzoltóság szakág-vezetőinek képzését és továbbképzését, aminek elhelyezési kapacitás hiányában nem tudott eleget tenni. Egyedül a tűzvizsgálói szakemberek felkészítésére indult el képzés a tárgyalt időszakban egy hónapos, majd kétételes tanfolyam formájában. A képzésben az intézet tanárain kívül az országos parancsnokság, a Rendőrtiszti Főiskola és a Bűnügyi Technikai Intézet szakemberei is részt vettek.

6.4. A szakmai képzést kiegészítő oktatási, nevelési tevékenység

A tanórai szakmai felkészítésen túl az intézet számtalan lehetőséget biztosított a hallgatói állománynak az ismeretek bővítésére, a szabadidő hasznos eltöltésére.

A hallgatói állomány készenléti vonulós szolgálatot látott el az ügyeletes tisztek irányításával a főváros és Pest megye területén. Ez különösen a vidéken szolgálatot teljesítő hallgatók részére jelentett tapasztalat szerzési lehetőséget, hiszen olyan létesítményekben, lakóépületekben, közúti baleseteknél vehettek részt tűzoltásban, mentésben, amelyekre a kisebb településeknél nem volt lehetőség. A híradó szolgálat során az elméletben tanultakat gyakorolhatták be felügyelet mellett, ami a vonulós szolgálattal együtt egyben a pszichikai felkészítésüket is szolgálta. A gyakorlati felkészítést, a tapasztalatszerzést segítették azok a nagygyakorlatok, amelyeket az országos parancsnokság szervezett. A tisztképző és a tiszti átképző szakon tanulók gyakorló szolgálatot láttak el a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság tűzoltási és tűzvizsgálói csoportjainál, valamint a területi parancsnokságokra való kihe-lyezések során mélyíthették el az elméletben tanultakat.

A kollégium a tanulást, a pihenést, a kulturált szórakozást egyaránt szolgálta. Életét a kollégium parancsnok segítségével a kollégiumi önkormányzat szervezte.

Az intézet könyvtára biztosította a hallgatók és a törzs szakirodalommal és ismeretterjesztő könyvekkel való ellátását. Jelentős változást eredményezett 1985-ben az új, tágas könyvtár átadása.

A hallgatói állomány érdeklődése szerint szervezték a szakköri foglalkozásokat. Legnépszerűbb a fotószerző volt, de sok érdeklődő vett részt a tűzoltási,

tűzmelegelőzési és műszaki szakkörök munkájában is. Sokszor külső helyszíneken és szakemberek bevonásával dolgoztak fel egy-egy érdekesebb tüzesetet, ismerkedtek meg tűzmelegelőzési vagy műszaki kérdéssel, újdonsággal. A törzs és a hallgatók életében fontos szerepet játszott a testmozgás, a sportolás.

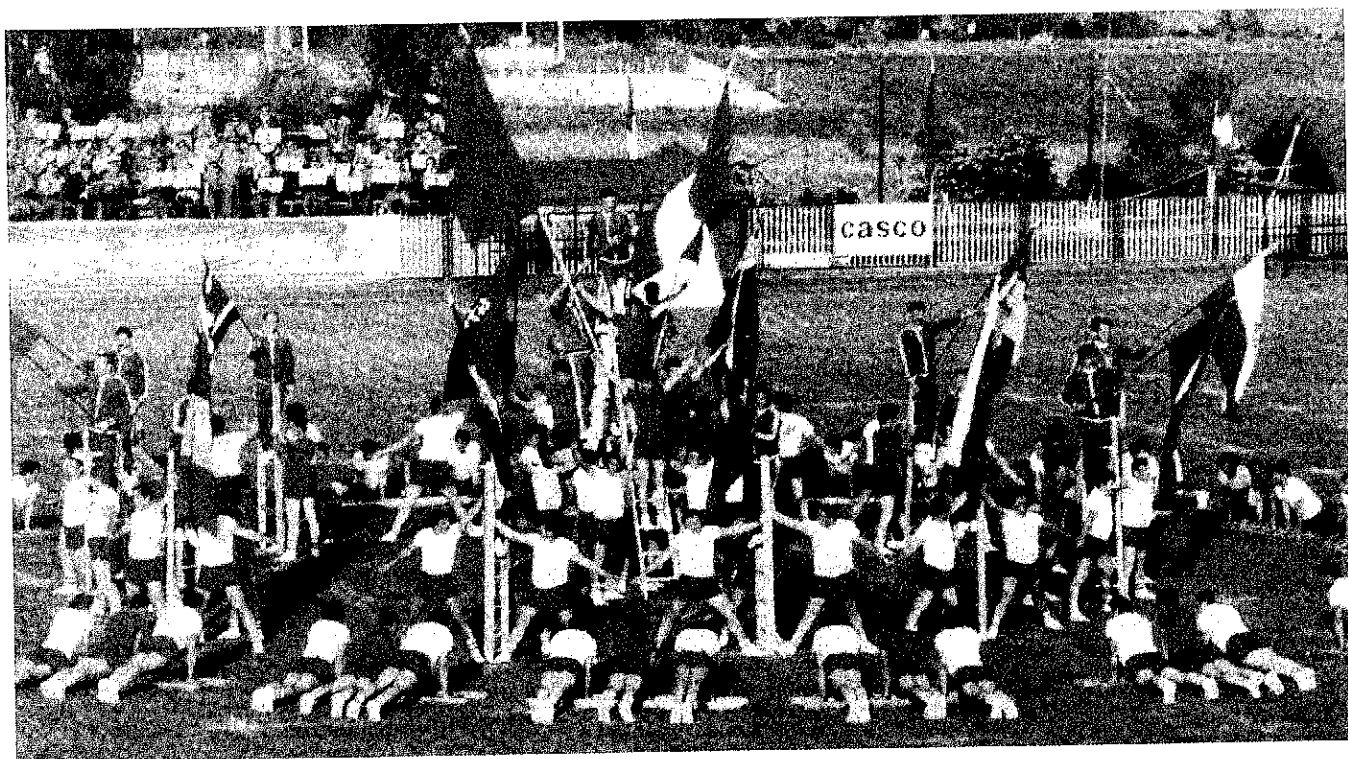
Legszélesebb tömeget az intézeti bajnokságok, a házi versenyek mozgatták

Közművelődési Bizottság szervezte a szabadidő hasznos eltöltését. Rendszeres múzeum és színházlátogatásokkal, városnézéssel, kirándulásokkal, szakmai és műveltségi vetélkedőkkel biztosították, hogy a hallgatók minél jobban kihasználhassák a főváros adta művelődési lehetőségeket. 1984-ben adták át az intézet csapattúzómuzeumát, ahol az állomány megismerhette a tűzoltóképzés fejlődését.

6.5. Az elhelyezési és a tárgyi feltételek alakulása

1981

-ben a BM TKK igen leromlott állapotban lévő objektumot vett át, a Laktanya utcai épületei teljes felújítást igényeltek. A víz, a csatorna valamint az elektromos hálózat teljes cserére várt és gondoskodni

Sportbemutató országos tűzoltó versenyen

meg, de az állomány kivette részét a BM bajnokságokban és az országos tűzoltóversenyeken is. Ez utóbbiaknál rendezői feladatokat is ellátóként, valamint sportbemutatóval is részt vett a tanintézet. Versenycsapatot is indítva 1996-ban a székszárdi Országos Tűzoltó Versenyen az állami tűzoltók versenyében összetett első helyezést ért el.

A közösségformálás, a bajtársiasság kialakulásának fontos színterei voltak a társadalmi munkák. Az elhúzóóó objektum felújítások miatt sok esetben a hallgatók és a törzs áldozatvállalására volt szükség az épületek üzemeltetésénél, az objektumok rendben tartásánál. Rendszeresen szerveztek társadalmi munkát a Kismotor és Gépgyárban, programok szervezésével és karbantartó munkával segítették a XXII. kerületi kisegítő iskolát.

kellett a fűtés, valamint a melegvízszolgáltatás feltételeiről. A dunaparti oldalon lévő egy emeletes épületet egyáltalán nem lehetett használni. A belügyi vezetés az állapotokat ismerve az objektum teljes korszerűsítése mellett döntött 1984. szeptemberi határidő meghatározásával. Ez a pénzügyi feltételek hiányában még 1998-ra sem valósult meg.

A munkálatok – ha lassan is – de megkezdődtek. Első lépésként 1982-ben elkészült a kollégiumi épület vizes blokkjának teljes felújítása, a tantermi és a raktár épület tetőszigetelési és bádogos munkái, a villámhárító kiépítése. Az átépítés idején a tiszthelyettes és zászlós-képző szakos hallgatók az ELTE Kun Béla téri kollégiumában nyertek tömegszállás jellegű elhelyezést.

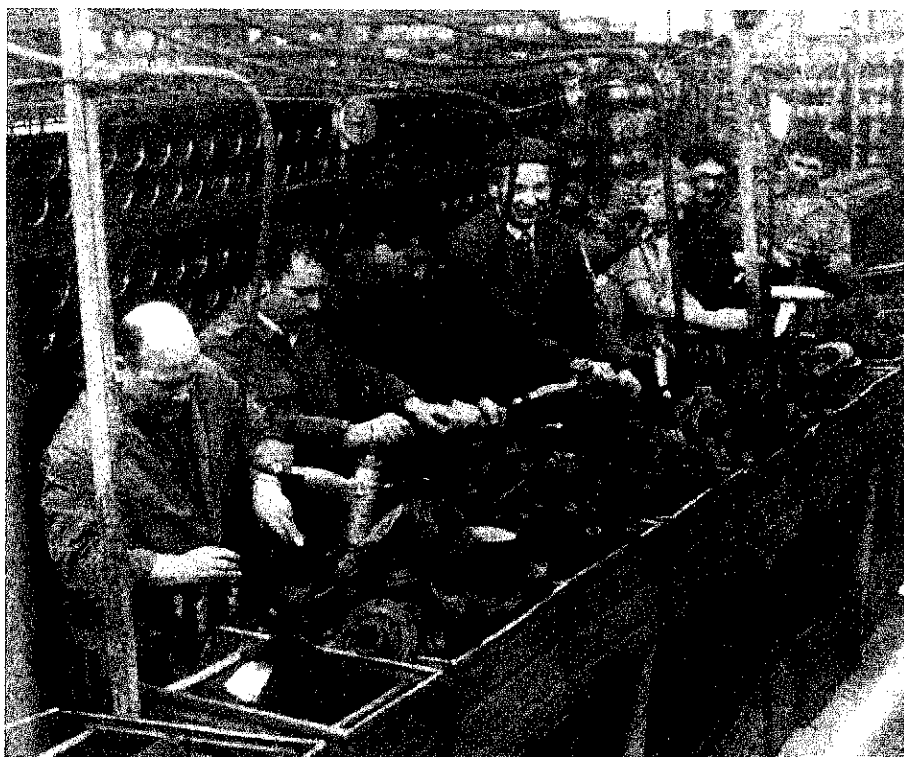
kapcsolódó szociális létesítményeket.

1987-ben átadták a IV. épületet, amely a felújítási folyamatban az első komplex átépítés volt. Az épület földszintjén raktárakat, öltözőket, műhelyeket, szivattyútechnikai mérőlabort és légzéstechnikai tantermet alakítottak ki. A légzéstechnikai tanteremhez kapcsolva készült el a légzőkészülék töltőkompresszor telepítése, amely az intézet saját palackjainak

tó tanterme, az első emeleten kollégiumi elhelyezés, a második emeleten tantermek és irodák lettek kialakítva. Az épületet nyeregvetővel látták el, ahol irodákat alakítottak ki. A teljes elektromos, víz és csatornarendszer felújítása megvalósult. Az épület birtokba vételével az intézet elhelyezési körülményei jelentősen javultak.

A tűzoltó képzés mindig jelentős gyakorlati igénytel járó oktatás volt, különösen igaz ez a tiszthelyettes képzésnél, ahol ez a képzési idő több mint 50 %-át tette ki. Ezért különösen fontos, hogy a tanintézet az egyes időszakokban mennyi tűzoltó gépjárművel és szakfelszereléssel rendelkezett. Elegendő mennyiségű, választékú és korszerű gépjárműfecskendő, valamint különleges szer sosem állt a tanintézet rendelkezésére. Alapvető igény, hogy a tűzoltók képzését végző intézet a tűzoltóságnál rendszeresített gépjárműfecskendőkben és különleges szerekből legalább egy-egy példánnyal rendelkezzen. Ezt azonban sosem biztosították. Elsősorban a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság, valamint a közeli megyék segítségével a gyakorlati képzés megvalósíthatatlan lett volna.

Az első jelentős kísérlet a gépjárműtechnika feltöltésére 1984-ben történt. A BM TKK ekkor Zala megyétől egy gépjárműfecskendőt és egy habbalöltő gépjárművet, az FTP-től öt gépjárműfecskendőt vett át felújítva. Az országos parancsnokság vállalta, hogy a hazai gépjármű fejlesztés során elkészülő tűzoltó gépjárművek prototípusait az intézet rendelkezésére bocsátja. Ekkor kerültek a tanintézetbe a különböző utánfutók (tömlőszállító, porralöltő, hab-vízágyú és habgenerátor). Az intézkedések hatására enyhült a tűzoltó technika hiány az intézetben, de továbbra is az FTP, valamint a megyei tűzoltóparancsnokságok segítségét kellett igénybe venni a gyakorlatokhoz szükséges technika biztosításához.

Társadalmi munka a Kismotor és Gépgyárban

1983-ban az egyedi fűtésről a távhőszolgáltatásra tért át az intézet. Elkészült a távhő fogadó állomás, melyre a parancsnoki és a kollégiumi épületet kötötték. Befejezték a konyha és kollégiumi épület tetőszigetelését.

1984-ben valósult meg a konyhablokk átépítése, új étterem kialakítása a volt tornaterem kettéválasztásával, az objektum kerítésének felújítása. 1985-ben adták át a kiséttermet, a könyvtárat és a

biztonságos töltését, valamint a tűzoltóparancsnokságok légzőkészülék kompresszor kezelőinek felkészítését szolgálja. Az épület emeletén tanári irodák, két szaktantermek, két laboratórium és a hozzájuk kapcsolódó szociális létesítményeket helyeztek el.

1990-ben átadták a felújított tantermi épületet. A földszinten az orvosi szolgálat, irodák és az intézet legnagyobb befogadó képességű (80 fő) elválasztha-

Egyre inkább akut problémává kezdett válni a 80-as évek végére a gyakorlópályák kérdése. Míg az évtized első felében a BM TOP szigethalmi kísérleti telepe biztosította legalább az égésméleti és néhány taktikai gyakorlat helyszínét, az évtized második felében egyre kevesebb gyakorlatot lehetett itt megtartani. A kísérleti telep környéke beépült üdülő és lakótelkekkel, a tűzoltási gyakorlatok megtartása egyre hevesebb ellenállásba ütközött. Az évtized végére világossá vált, hogy új, korszerű gyakorlópálya és kísérleti telep megépítésére lesz szüksége a tűzoltóságnak. Gyakorlópálya hiányában még nagyobb jelentőségük volt azoknak a gyakorlati helyszíneknek, ahol a tűzmegelezési, a tűzoltó műszaki és taktikai gyakorlatokat szervezte meg az intézet. Sok esetben az iskola volt tűzvédelmi szakos hallgatói, társintézmények vezetői segítettek abban, hogy egy-egy üzem, intézmény területén lehessen gyakorlatot tartani.

A tűzoltóképzés jellege mindig megkövetelte a képzés szemléletessé tételét, ezért a tárgyalt időszakban az oktatástechnikai ellátottság kérdése is nagy fontosságú volt. Tíz év alatt jelentős generációváltás következett be az ismerethordozók területén. A nyolcvanas évek elején 16 mm-es mozgófilm vetítők, diavetítők, írásvetítők és epidiaszkópek töltötték be ezt a célt. Az ismerethordozók elkészítésére, az eszközök karbantartására oktatástechnikusi státusz létesítettek. A fiatal tanári állomány magával hozta a felsőoktatásban szerzett tapasztalatait, amelyeket jól tudott kamatoztatni az oktatási módszerek színésítésénél is. 1983-ban a kollégiumi épületben elkészült az EDUCOMBI szaktanterem, amelyet a belügyi egységes tanterem korszerűsítés modelljének szántak. A tantermet a legmodernebb oktatástechnikával, mint rendszert építették ki. Az 1985/86-os tanévben került az első képmagnó az intézetbe. A nyolc-

vanás évek végéig az IV. épületben kialakították az oktatástechnikai stúdiót, az intézet tantermeiben pedig zártláncú televíziós rendszert. Ez lehetővé tette, hogy a stúdióból egyszerre három, különböző videófilm anyaga tetszőleges számú tanterembe kiközvetíthető legyen. A rendszer kialakítása a saját készítésű videófilmek gyártását is lehetővé tette.

1981-ben az új képzési szakok beindítása szükségessé tette a szakmai kiadványok írását. Ez nem kis feladatot jelentett, hiszen főként a tanárookra lehetett számítani a megírásuknál. Ők azonban ekkor még kevés szakmai és pedagógiai tapasztalattal rendelkeztek. 1987-ig mintegy 22 tansegédlet készült el, közel 9000 példányban. Ez a mennyiség még mindig nem biztosította valamennyi képzési szak igényét, ezért évről-évre újabb tansegédletek készültek.

7. A tűzoltó és tűzvédelmi szakemberképzés szerkezetének igazítása az állami szakképzés rendszeréhez (1990-1998)

A nyolcvanas évek végére jelentős társadalmi és gazdasági változások bontakoztak ki hazánkban. A rendszerváltás folyamata nem hagyta érintetlenül a Belügyminisztérium és ezen belül a tűzoltóság szervezetét és tevékenységét sem. A megváltozott körülmények, a felgyülemlett szakmai tapasztalatok egyre sürgetőbbé tették a tűzoltó és tűzvédelmi képzés korszerűsítését, igazítását a polgári életben folyó szakmai képzések követelményeihez. A képzési rendszer átalakítása a következőkre épült: a hazai tűzoltó képzés tapasztalatai és igényei, a külföldi tűzoltó képzések (német, osztrák, francia, angol, stb.) rendszere és a magyar szakképzés sajátosságai.

Egyre erősödő igényként jelentkezett a tűzoltó társadalomban, hogy a tűzoltó munkát szakmaként ismerjék el. Ezen igényt csak egy jól szervezett szakmai képzés elégíthette ki, amely szerepel a szakmák országos jegyzékében.

Új képzési szerkezet kialakítására volt szükség. A politikai képzés a rendszerváltás következtében háttérbe szorult, majd megszűnt.

Tovább nőtt a képzés gyakorlatiasságának, a fizikai és pszichikai, valamint a katasztrófa-elhárításra való felkészítés erősítésének igénye. Ezek tárgyi feltételei ekkor még nem voltak meg. Az intézet nem rendelkezett a tűzoltási, a műszaki, műszaki mentési és a katasztrófa elhárítási gyakorlatokra, valamint a tűzoltósportra alkalmas gyakorló pályákkal. A hallgatói állomány pszichikai felkészítéséhez sem voltak meg a feltételek. A képzési igények jelentős növekedésével nem tudott lépést tartani a meglévő tűzoltótechnika. Továbbra is az FTP gépjárműfecskeendőinek és különleges szereinek igénybevételére volt szükség, ami esetenként már veszélyeztette a főváros tűzbiztonságát. A Laktanya utcai objektum felújítása nem fejeződött be, ami tovább szűkítette a képzési kapacitásokat. A Tas vezér utcai és a komáromi objektumok felújításra szorultak.

Legtöbb kritika a tiszthelyettesképzést érte. A területi szervek a képzési időt a kelletténél hosszabbnak tartották, véleményük szerint az alapképzést a próba-idő lejárta előtt be kellett volna fejezni. A többi szak tartalmi változtatásának igénye szorosan kapcsolódott a tűzoltó alapképzés reformjához.

A BM TTK fennállásának tíz éve alatt a képzési feladatai egyre nőttek, de létszáma, szervezete nem igazodott ehhez. A létszám már nem tudta a képzési feladatokat ellátni, ezért jelentős számban kellett vezényelt tiszteket, zászlósokat, valamint külső előadókat igénybe venni.

A képzési feladatok mellett a tanintézet átvette a BM TOP-tól a tanulmányi ügyek országos szervezését, valamint a külföldi képzéssel, továbbképzéssel kapcsolatos feladatokat.

Változtatni kellett az intézet többcsatornás irányítási rendszerén, ezért azt egységesen az országos parancsnokság hatáskörébe utalták.

Kiemelt hangsúlyt kapott az egymásra épülő képzés szakmai erősítése, a továbbképzések szervezésénél a területi igények előtérbe helyezése, az iskola-rendszerű polgári védelmi képzés meg alapozása, a kutatások bővítése a megelőzési szaktevékenységekkel és a polgári védelmi témákkal.

7.1. Szervezeti változások 1991-1998. között

1991

-ben döntést hoztak a tűzoltó képzés átszervezéséről. A hatékonyabb oktató és kutató munka érdekében három eddig egymástól független, de a BM TOP irányítása alatt álló szervezetet, (Tűzvédelmi Kiképző Intézet, Tűzvédelmi Kutató Intézet, Ybl Miklós Műszaki Főiskola Önálló Tűzvédelmi Tanszéke) egy intézet keretébe vonták össze.

Az intézet neve BM Tűzvédelmi Oktató és Kutató Intézet (BM TOKI) lett, amelynek élére főigazgatót neveztek ki.

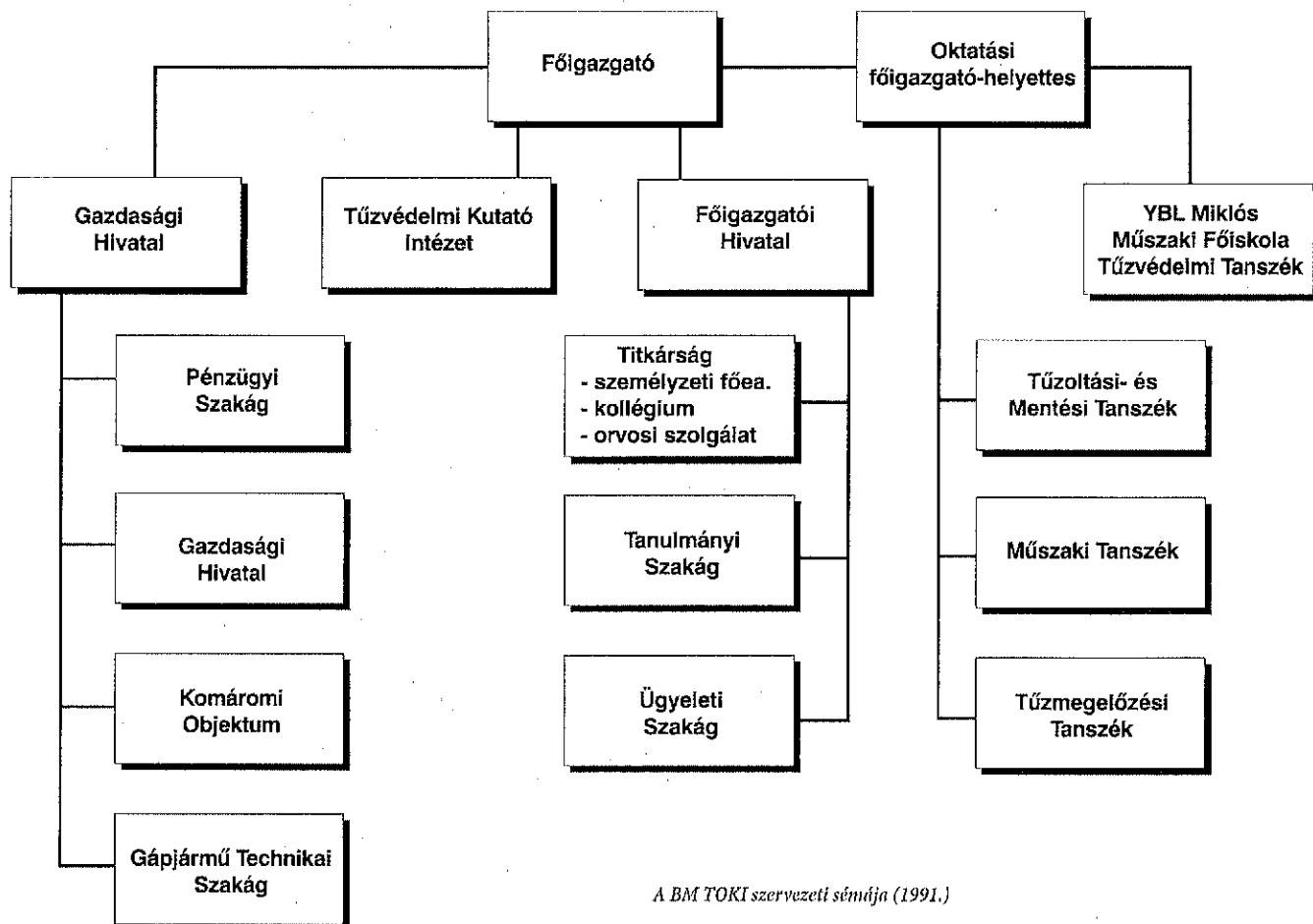
Irányítását közvetlenül a BM TOP parancsnok-helyettese látta el. Gazdálkodás szempontjából a BM TOP részben önálló költségvetési szervévé vált.

Az intézet szervezete is tagoltabb lett:

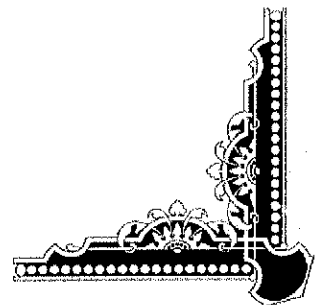
- Főigazgatói Hivatal,
- Oktatási és Továbbképzési Intézet,
- Tűzvédelmi Kutatóintézet és a
- Gazdasági Hivatal.

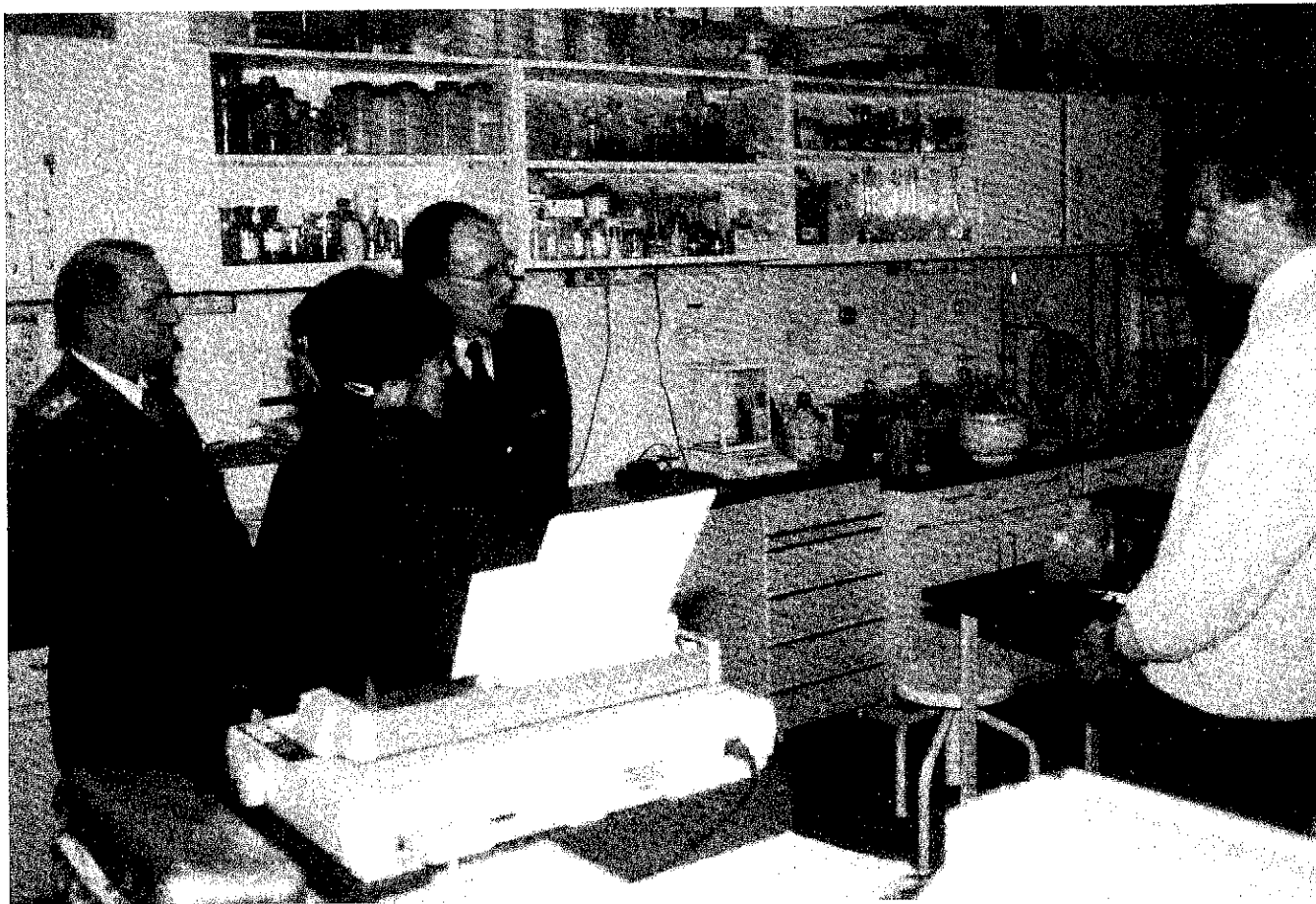
A szervezeti egységek élén igazgatók, illetve igazgatói jogállású vezetők álltak.

További változásokat hozott az 1993-as esztendő, mert az év közepén összevonták a tűzoltóság és a polgári védelem országos irányító szerveit. Ennek követ-

A BM TOKI szervezeti sémája (1991.)

Német delegáció látogatása a laboratóriumban

keztében a polgári védelmi képzés és felkészítés központi feladatait is az intézet látta el. Új elnevezése: BM Tűz és Polgári Védelmi Intézet, tükrözte a tevékenységi körét. Az intézethez kapcsolták a Tűzoltó Múzeumot és a Tűzoltózenekart. A feladatkörökre figyelemmel ötéves átfogó terv készült, amely megfogalmazta a két szakterület képzésének, továbbképzésének és kutatási tevékenységének átfogó átalakításával kapcsolatos elgondolásokat.

A Főigazgatói Hivatal látta el a belső koordinációt, a főigazgatói értekezletek, döntések, előterjesztések előkészítését.

Az Oktatási Intézet irányítása alá tartoztak a

- Tűzoltási és Kárelhárítási Tanszék,
- Tűzoltó Műszaki Tanszék,
- Tűz megelőzési Tanszék,
- Katasztrófavédelmi Tanszék,
- Lakosságvédelmi Tanszék, valamint a
- Tanulmányi Osztály, amely ekkor az iskolai képzés oktatás szervezési feladatait látta el.

A Továbbképzési Intézet szervezeti egységei, a

- Tanfolyami Osztály,
- Képzési és Módszertani Osztály és a
- Területi Osztály voltak.

Ezek végezték a tűzoltó és a polgári védelmi továbbképzések és szakmai

tájékoztatók, valamint az informatikai oktatás szervezését, a területi képzések felügyeletét. Az Oktatási Intézet tűzoltó tanszékei a Laktanya utcában, míg a polgári védelmi tanszékei, valamint a Továbbképzési Intézet Pécelen működtek. Ez a széttagoltság, és a jelentős távolság nagyon megnehezítette a feladatok összehangolását és folyamatos ellátását.

Az Ellátási Igazgatóság feladatköre jelentősen bővült a péceli objektum, a múzeum és a zenekar intézethez kerülésével. A sok objektum, amelyek többsége felújításra szorult, olyan többletfeladatot jelentett, amelyet csak feszített túlmunkával lehetett elvégezni.

Kiadásra váró muzeális szerek

A jogelőd szervezetek feladataikat 265 fővel látták el. Az új szervezet létrehozásakor ez a létszám 34 fővel csökkent.

A gyakorlati képzés feltételeit javították, hogy a honvédségtől átvett Hatvan-Nagygyompos gyakorlótéren megkezdődött a tűzoltási- műszaki mentési feladatok végzésére alkalmas gyakorlópálya folyamatos kialakítása és használatba vétele. Nagytarcsán működött a pszichikai felkészítést szolgáló pálya, amelyet nemcsak a képzésre vettek igénybe, hanem itt végeztek a készenléti szolgálá-

tot ellátók pszichikai állapotfelmérést is. Az objektumokban történt az YMMF tűzvédelmi- szakos hallgatóknak gyakorlati képzése is.

1995 márciusában egy kisebb belső átszervezés történt. Az oktatási profilok egyértelműbbé váltak azzal, hogy a tűzoltó képzés és továbbképzés szakmai irányítása a Tűzoltó Oktatási Intézethez, míg a polgári védelmi képzés és továbbképzés szakmai irányítása a Polgári Védelmi Oktatási Intézethez került. A képzések és továbbképzések szervezé-

sét mindkét képzési profil esetén az összevont szervezetként létrejött Tanulmányi Osztály végezte.

Új állománytábla kiadására 1996 januárjában került sor, amely jórészt a fenti változásokat regisztrálta. Az intézet állománytábla szerinti létszáma 226 főre csökkent.

A Magyar Tűzoltó Szövetség beadványa alapján 1995-ben az Alkotmánybíróság döntött a tűz és a polgári védelem irányításának szétválasztásáról. Az intézet életében erre 1997 januárjában került sor.

Jelentős módosítást hozott, hogy az irányítást a Belügyminisztérium vette át. Ezt a jogkört az önkormányzati helyettes államtitkár gyakorolta. Ezzel párhuzamosan önálló költségvetési szervvé vált.

Az országos parancsnokságokkal a kapcsolattartás nehezebb lett, az információcsere lelassult.

1997. január 1-jén megtörtént az intézet egyik legnagyobb szervezeti átalakítása. A Belügyminisztérium vezetése a tűzoltó és a polgári védelmi képzés szétválasztása mellett döntött. Ezzel együtt a Tűzvédelmi Kutatóintézetet is megszüntették.

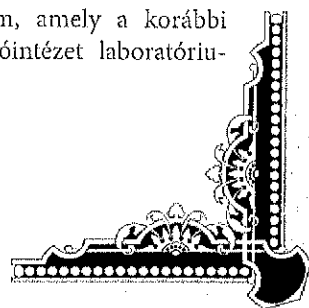
Az Ybl Miklós Műszaki Főiskola Tűzvédelmi Tanszéke a tanintézetből kiválva, közvetlenül a BM TOP irányítása alá került. Az új szervezet neve BM TOP Tűzvédelmi Kiképző Intézetre változott. Irányítása újból az országos parancsnoksághoz került, de költségvetéileg önálló maradt. Az intézet vezetését igazgató vette át.

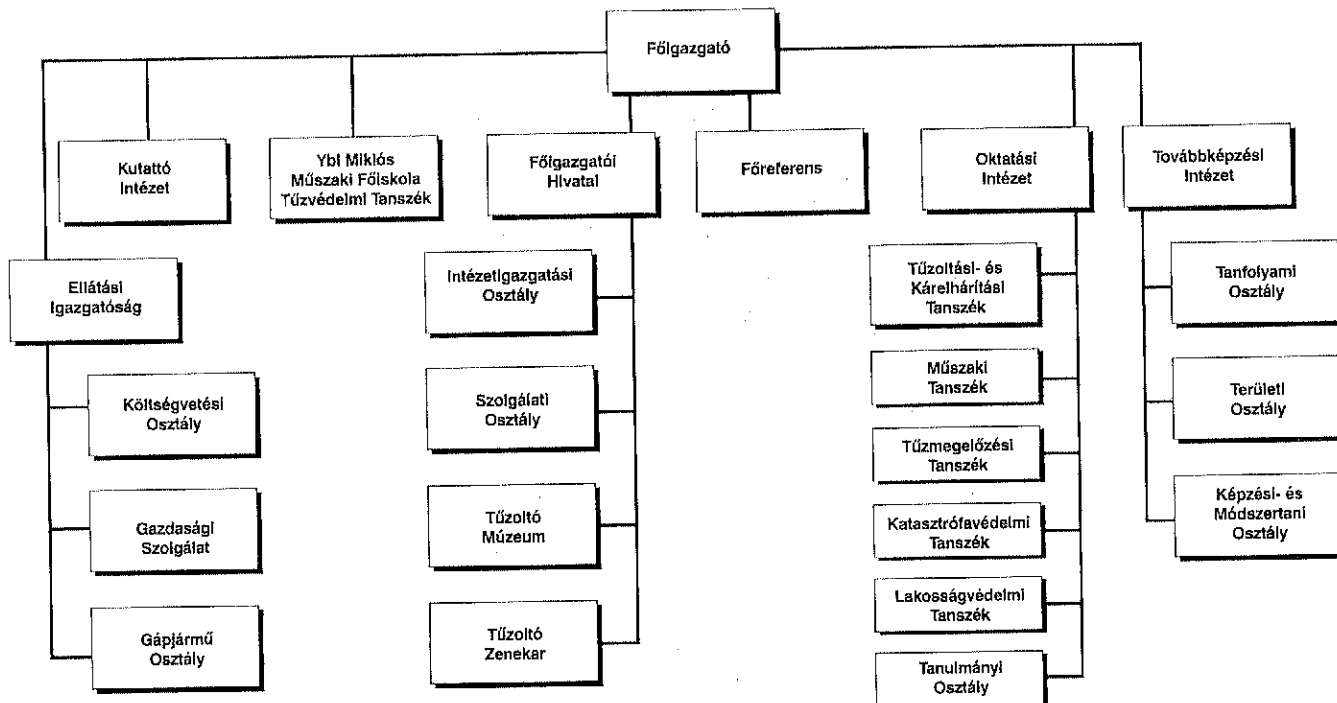
A BM TOP TKI törzsének létszáma 156 főre csökkent, amelyhez még a 150 hallgatói státusz került át a BM TOP-tól.

Az intézetben kezdte meg a működését 5 fős létszámmal a Tűzvédelmi Vizsgáló Laboratórium, amely a korábbi Tűzvédelmi Kutatóintézet laboratóriumait használta.

A tűzoltózenekar előadása

A BM Tűz- és Polgári Védelmi Intézet szervezeti sémája (1993.)

7.2. A tűzoltó és tűzvédelmi képzés megváltozott rendszere

A BM TOP 1991-ben adta ki a Tűzoltóság Tanulmányi Szabályzatát. A szabályzat alkalmazkodva a megváltozott viszonyokhoz keret jellegű volt, nagyobb mozgásteret biztosított a parancsnokok részére. Az iskolai képzések egymásra épültsége megmaradt, de a képzési szakok közötti átfedés, valamint a képzési szintek száma csökkent. A képzési rendszer nyitott, a beiskolázási feltételek megléte esetén bármelyik szinten be lehetett kapcsolódni a szakképzésbe, illetőleg az a legalsó szintről is végigjárható lett.

A hivatásos tűzoltók szakmai képzésének szintjei a következők voltak:

hathetes alapfokú tűzoltóképző tanfolyam. A képzés a területi tűzoltó-pa-

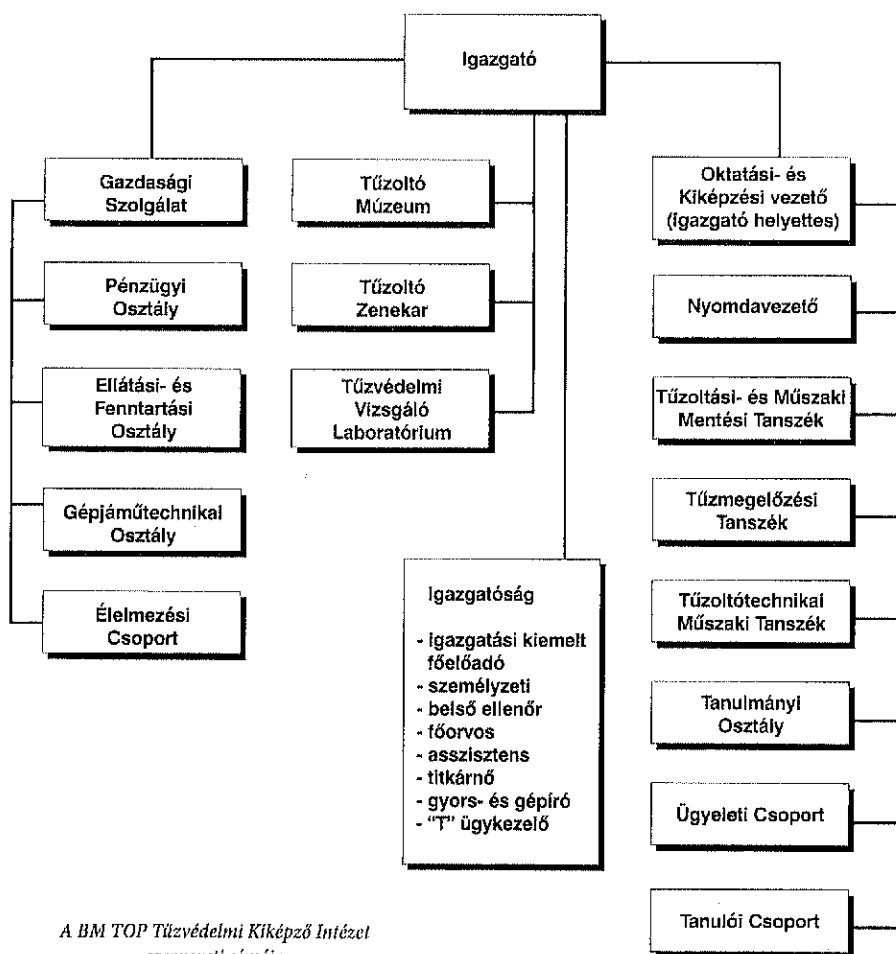

Szerelési gyakorlat

rancsnokságokon, döntően megyei szervezésben folyt, központilag kidolgozott tematika alapján. Bármilyen beosztásba tervezett tűzoltónak a próbaidő alatt el kellett végeznie a szakot, a külön próbaidős felkészítés és vizsgáztatás megszűnt. Az egységes követelmények érvényesítése érdekében az intézet részt vett a tanfolyamok előkészítésében, a vizsgák lebonyolításában.

- tűzoltó alapismereti képzés. Azok részére, akiknek a tűzoltó szakmai iskolai végzettséget nem írták elő, biztosította az alapvető ismeretek elsajátítását. A vizsgára való felkészüléshez 100 óra állt rendelkezésre egyéni tanulás és konzultáció formájában. A beosztott állomány részére a vizsgát a megyei, fővárosi, tűzoltó-parancsnokságok, a tisztii állomány részére a BM TOKI szervezte.

- tűzoltó szakmunkásképzés. Olyan tűzoltó szakemberek képzését határozta

A BM TOP Tűzvédelmi Kiképző Intézet szervezeti sémája

meg célként, akik önálló feladat végrehajtásra, illetve egy-egy raj tűzoltási-kárelhárítási tevékenységének irányítására voltak alkalmasak.

A képzés bemeneti feltétele meghatározott szakmákban szerzett szakmunkás-bizonyítvány, egyéves tűzoltói gyakorlat és az alapfokú tanfolyami képzettség volt. Az oktatás nappali és vegyes tagozatos, ill. vizsgára való felkészítés formájában történt.

- tűzoltó technikusképzés. E szak a tűzoltási szakterületen önálló munka és irányító tevékenység végzésére alkalmas szakembereket képzett.

A szakmunkásképző szak elvégzése után egy éves, míg közvetlen az alapfokú képzés után két éves tanulást követően lehetett a képesítést megszerezni. Beiskolázási feltétel az érettségi bizonyítvány, az egy éves tűzoltói gyakorlat és az állományban való véglegesítés volt.

- állami felsőfokú végzettséggel felvételekre kerülők tisztí átképzése. A tisztí átképzés ezzel újra az intézet feladatköre lett. Képzési célja megegyezett a technikusképző szakéval, de jóval koncentráltabb, intenzívebb volt annál, hiszen a szakra beiskoláztak magas szintű elméleti ismeretekkel és nagy tanulási

rutinnal rendelkeztek. A képzési idő nappali tagozaton hat hónap volt. Ezt követte hat hónapos gyakornoki szolgálat a tűzoltóság területi szerveinél, majd a képzés vizsgával zárult.

- posztgraduális képzés. Célja, hogy a szakmai alapképzés után felkészítse a tűzoltókat a beosztásuk ellátásához szükséges speciális ismeretekre. A vizsgált időszakban tűzvizsgálói és hírközpontkezelői képzéseket szerveztek. Több posztgraduális képzés (parancsnoki, gazdasági, stb.) előkészítése is elkezdődött, de ezek indítása a feltételek hiánya miatt elmaradt.

- műszaki tanfolyami képzés. A tűzoltóságnál rendszeresített speciális szakértelmet igénylő felszerelések és szerek kezelőinek felkészítését szolgálta. A feladatot az intézet a területi parancsnokságokkal illetve külső képző szervekkel megosztva végezte.

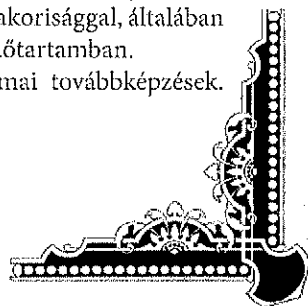
- tűzoltó üzemmérnök képzés. A képzés három éves nappali és négy éves levelező tagozaton, az Ybl Miklós Műszaki Főiskola tűzvédelmi szakán folyt. A főiskola elvégzése után a hivatásos szolgálatot teljesítőket hat hónapos gyakornoki szolgálatra vezényelték.

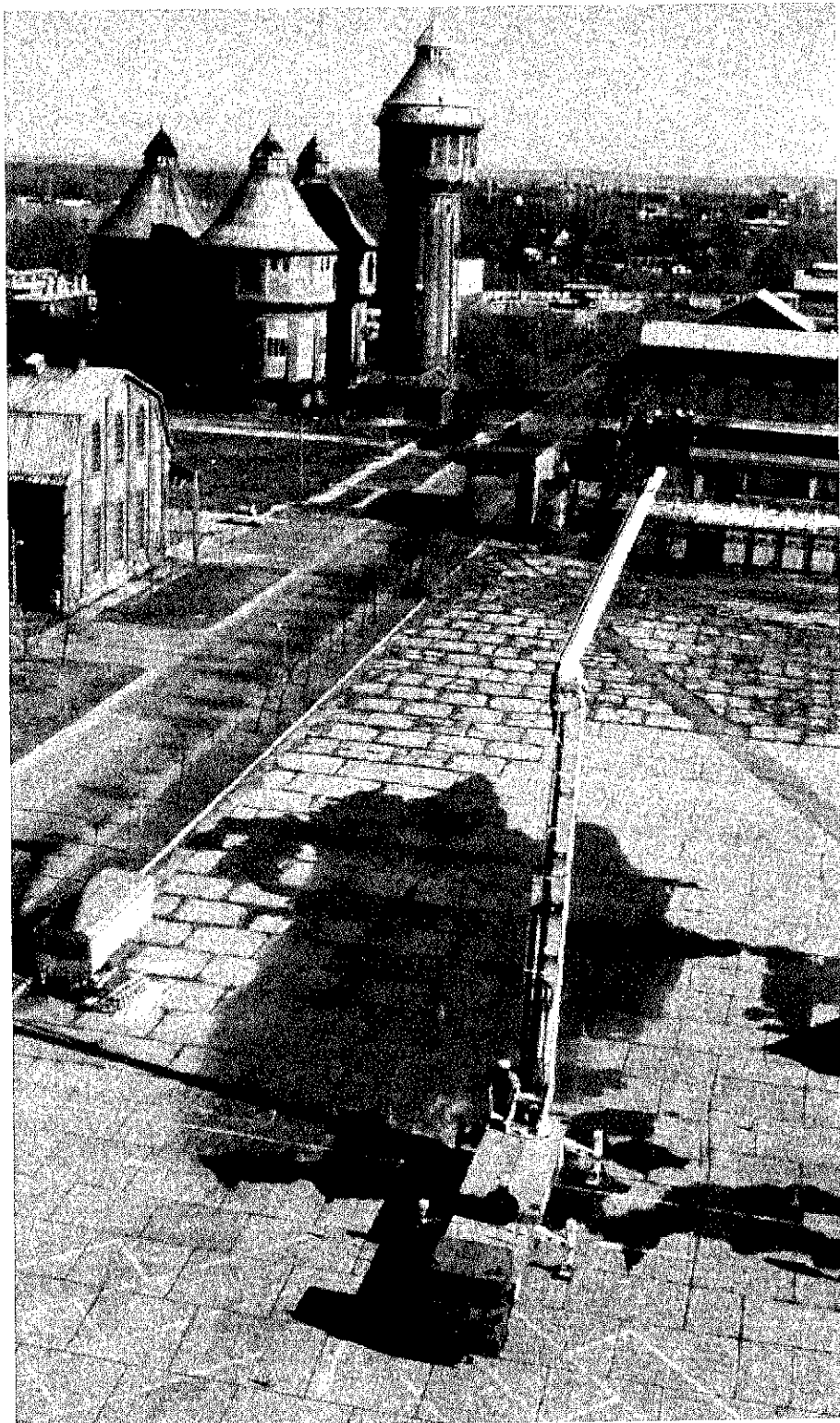
A hivatásos tűzoltóság tagjainak továbbképzése.

- a készenléti állomány továbbképzése. Éves továbbképzési terv alapján napi 3-4 óra képzési időben az önkormányzati tűzoltóságok parancsnokai irányításával valósult meg. Havi bontásban elkészített tervben elméleti foglalkozásokon, szerelési gyakorlatokon, sport-foglalkozásokon sajátították el és gyakorolták be az ismeretanyagot, tartották szinten az állomány fizikai állóképességét.

- központi szakmai tájékoztatók. A BM TOP szakmai osztályai igénye alapján a BM TOKI szervezte, az aktuális szakmai ismeretek feldolgozására, szükség szerinti gyakorisággal, általában egy - három nap időtartamban.

- központi szakmai továbbképzések.

Szerkezelői gyakorlat

Új szakmai ismeretek, kutatási eredmények átadása érdekében szervezte az intézet. Évente két alkalommal hirdette meg a tanfolyami témákat a BM TOKI, figyelembe véve a parancsnokságok igényeit, érdeklődését. A továbbképzések időtartama 3-5 nap volt.

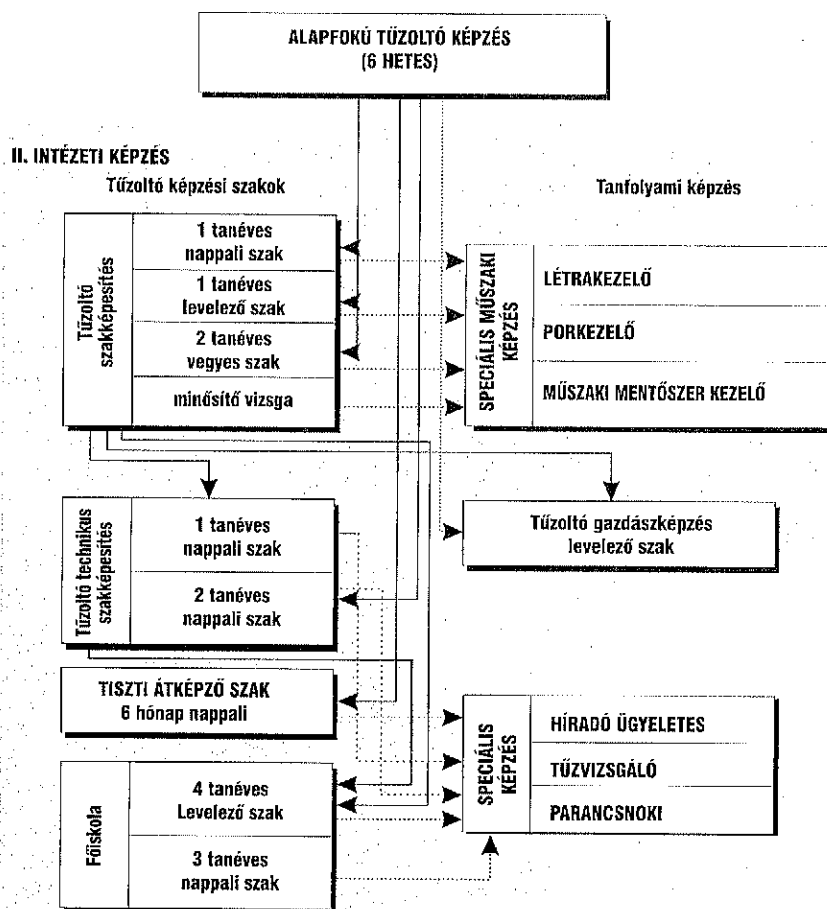
A fenti megoldással a rendszer hatékonyabbá vált, hiszen nem keveredett a két továbbképzési forma. Szakmai tájkoztatókat és továbbképzéseket a megyei és az önkormányzati hivatásos tűzoltó-parancsnokságok is szervezhettek.

A periodikus szakmai szintfelmérés rendszere a személyi állomány tudásszintjének, fizikai állapotának felmérését szolgálta volna, évenkénti gyakorisággal. 1992-ben szakterületekhez és beosztási szintekhez igazodva elkészült a szintfelmérés (elméleti, gyakorlati, fizikai) feladatrendszere és a lebonyolítására kiadandó parancsnoki intézkedés, a költségek és a szervezési gondok miatt azonban nem vezették be.

Önkéntes és vállalati tűzoltóságok tagjainak szakmai képzése.

- a beosztotti állomány képzése. 30 órás tanfolyamon a megyei tűzoltó-parancsnokságok szervezésében, központi tematika alapján történt a felkészítés.
- a kiképzők képzése. A szak a többéves tűzoltói gyakorlattal rendelkező önkéntes és vállalati tűzoltók felkészítését szolgálta. Az intézetben levelező képzés formájában, 180 órás képzési idő alatt lehetett a képzettséget megszerezni.
- a tűzoltóparancsnokok képzése. Tíz hónapos levelező képzés biztosította a parancsnokok felkészítését a BM TOKI-ban.

I. TERÜLETI TŰZOLTÓKÉPZÉS

Képzési rendszer 1991-ben

Az önkéntes és vállalati tűzoltóparancsnokok, valamint a tűzvédelmi szakemberek részére a fővárosi és megyei tűzoltó-parancsnokságok szervezhettek szakmai tájékoztatókat és továbbképzéseket. Lehetőség volt arra, hogy az intézet által meghirdetett tanfolyamokon is részt vehessenek.

Összegzőként megállapítható, hogy a tűzoltóképzés és továbbképzés szakmai egységét az intézet biztosította, mert

- egy részüket saját szervezésben végezte,
- a mások által szervezettekénél
- elkészítette vagy jóváhagyta a tematikát,
- ellenőrizte az oktatást,
- meghatározott körben ellátta a vizsgáztatási feladatokat.

7.3. A tűzoltó és a tűzvédelmi szakemberképzés tapasztalatai a rendszerváltástól a tűzvédelmi törvényig (1990–1996)

Az 1990-1991-es tanév jelentős változást hozott az intézet életében. Ez a folyamat egyszerre három szinten zajlott le. Egyrészt a már bemutatott szervezeti változtatás, másrészt a képzési rendszer teljes átalakítása, harmadrészt pedig az új képzési dokumentumok kidolgozása jelentették az új működési rend kereteit. A harmadik volt a legnehezebb, hiszen ez jelentős szemléletváltást követelt. Míg korábban a képzés belterjes volt és a megszerzett képesítést csak a Belügy-minisztériumon belül fogadták el szakmai végzettségként, az új képzési dokumentumok kidolgozásakor már az állami szakképzés rendszeréhez igazodtak.

Polgári tűzvédelmi szakemberek képzése
- tűzvédelmi megbízotti tanfolyam

A munkáltató vagy vállalkozó szervezhette, 30 órás képzési időben. A tematikát az illetékes hivatásos önkormányzati tűzoltóparancsnok hagyta jóvá.

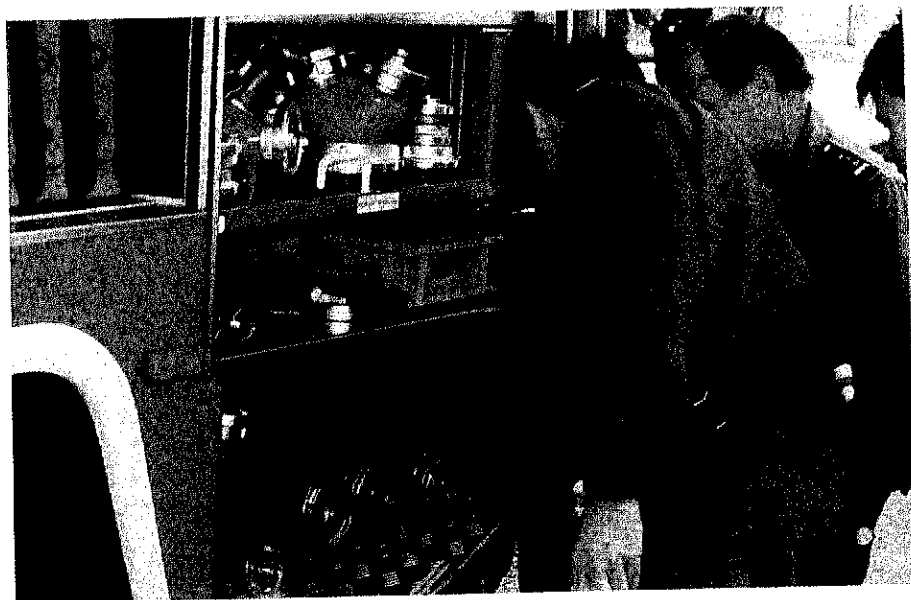
A BM szerveinek tűzvédelmi megbízotti tanfolyamait a BM TOKI szervezte.

- alapfokú tűzvédelmi tanfolyam. Legalább 100 órás képzési idővel irányító szerv, vállalkozó, illetve hivatásos tűzoltóság szervezhette a képzést. A tanfolyam tematikáját az illetékes fővárosi,

megyei tűzoltó parancsnokok hagyták jóvá.

- középfokú tűzvédelmi tanfolyam. Legalább 200 órás tanfolyam, melyet a BM TOKI, illetőleg a vállalkozók és a hivatásos tűzoltóságok szervezhettek. Órarendjét a BM TOKI által kiadott tanterv alapján kellett összeállítani. Végzettséget tanúsító bizonyítványt csak az intézet adhatott ki.

- felsőfokú tűzvédelmi képzés. A képzés az Ybl Miklós Műszaki Főiskola Tűzvédelmi szakán folyt és tűzvédelmi üzemmnérnöki képesítést adott.

Szerelési gyakorlat

1991-ben az Intézet szerződést kötött a Nemzeti Szakképzési Intézettel, hogy segítségükkel a tűzoltó szakmunkás és technikusképzés szakmai követelményei és tantervei elkészüljenek. Ezek alapján lehetett ugyanis az Országos Képzési Jegyzékbe (továbbiakban OKJ) való felvételüket kezdeményezni.

A körültekintő szakmai előkészítést követően benyújtott dokumentumok alapján az intézet engedélyt kapott, hogy kísérleti jelleggel az 1991-1992-es tanévtől beindítsa a két képzési formát.

A tűzoltó szakmunkásképző szak indításánál mindhárom lehetséges képzési formát (nappali, levelező, vegyes) kipróbálta az intézet. Bebizonyosodott, hogy a levelező képzés annak ellenére sem éri el a kívánt szintet, hogy a beiskolázott hallgatóknak már legalább öt éves tűzoltói gyakorlattal kellett rendelkezniük. Hasonló volt a helyzet a vegyes típusú (egy félév nappali és három félév levelező) képzésnél is.

A tűzoltó technikusképzés mindkét formája (egy éves és kétéves) is beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A parancs-

nokok és az állomány körében a szakmunkásképzésre épülő képzési forma bizonyult népszerűbbnek.

Mindkét képzési szakra felvételi vizsgát követően lehetett bekerülni. A felvételin, majd a képzés során is a legnagyobb gondot a közismereti tárgyaknál mutatkozó ismerethiány jelentette. A felvételizők egy része az orvosi vizsgálaton illetve a fizikai felmérésen sem érte el a kívánt szintet.

Az oktatási tapasztalatok valamint a végzetek bevételei vizsgálatát követően a végleges dokumentumok elkészítésére már az 1993-ban megjelent szakképzési törvény alapján került sor.

Így 1993-tól a tűzoltó hivatás bekerült az államilag elfogadott szakmák közé, elsőként a belügyminisztériumban folyó szakmai képzések közül.

A korábbiakhoz képest új feladatot jelentett az intézet dolgozóinak és a megyei tűzoltó-parancsnokságok állományának is a hathetes alapfokú tűzoltó tanfolyamok indítása.

Egy hetes tanfolyamokon készítették fel a megyei tűzoltó-parancsnokságok

azon szakembereit, akik a tanfolyamok szervezését végezték. A felkészítés alatt a tanfolyami hallgatókkal közösen dolgozták ki a szervezők az alapfokú tanfolyam órabontását és a tanfolyami szabályzatokat is. Így a résztvevők a pedagógiai kidolgozó munkáról is tapasztalatot szerezhettek.

A megyei parancsnokságok a helyi sajátosságainak megfelelően sok esetben kiegészítették a képzés ismeretanyagát. 1993-tól az alapfokú képzés kiegészült az egyhetes gépjárműfecskendő szivattyúkezelői tanfolyammal. A szivattyúkezelők felkészítését végző állomány részére rendszeresen módszertani felkészítéseket szervezett az intézet.

A kilencvenes években a kárelhárítási feladatok növekedésével párhuzamosan tovább nőtt a gépkezelői képzések iránti igény. Nehézséget jelentett, hogy a gépkezelői képesítéshez kötött géptípusoknál csak az oktatást végezhetette az intézet, de a vizsgáztatási jogot nem kapta meg.

1995-ben sikerült az Ipari és Kereskedelmi Minisztériummal megállapodást kötni a nehézgépkezelői vizsgák vonatkozásában. Miután szakképzésről volt szó, a képesítés megszerzését igazoló bizonyítványt az intézet állította ki. 1997-ben a BM TOP TKI újabb pályázaton elnyerte a gépkezelői képzések vonatkozásában a vizsgaszervező központi funkciót, de a gépkezelői jogosítvány kiadási jogot nem.

A folyamatos meghirdetés ellenére az önkéntes és vállalati tűzoltó képző szakok iránt mérsékelt érdeklődés mutatkozott. Ennek oka egyrészt az volt, hogy nem kapta meg az önkéntes mozgalom a fejlődéséhez szükséges erkölcsi és anyagi támogatást, másrészt nem volt aki fedezze a kieső munkaidő utáni bért és egyéb költséget.

A Magyar Tűzoltó Szövetség újjáalakulását (1990) majd érdemi megerősödését követően élénkült meg országosan

Roncsvágási gyakorlat

az önkéntes mozgalom, ami érezhető volt a képzési igények növekedésén is. Több megyében kihelyezett képzés formájában került sor önkéntes parancsnoki szak indítására.

A privatizáció előre haladtával az állami tűzoltó egységeket a nagy ipari üzemekben felszámolták és helyüket a különböző szervezeti formában működő vállalati tűzoltóságok vették át. A megnövekedett képzési igény kielégítésére hathetes alapfokú tűzoltóképző, valamint műszaki tanfolyamokat szervezett az intézet, és biztosította, hogy a szakmai alapképzést biztosító szakokra is beiskolázhatók legyenek a vállalati és az önkéntes tűzoltók.

1992-ben a BM TOKI kidolgozta az alap- és a középfokú tűzvédelmi előadói szakok szakmai és vizsgakövetelményeit, valamint tanterveit. A következő évben kerültek be a képzési szakok (Tűzvédelmi előadó I. és II. elnevezéssel) az OKJ-be. Az intézet – mint vizsgaszervező központ – felügyelte a képzést és szervezte a szakmai vizsgákat. Az Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Intézettel a BM TOKI közös tűz- és munkavédelmi alap- és középfokú tanfolyamokat szervezett.

Átmenetileg a polgári védelmi képzés is az intézet feladatát képezte. A polgári védelemnek nem volt iskolaszerű képzési rendszere, ezért elkezdődött az alapfokú, középfokú és felsőfokú polgári védelmi oktatás képzési dokumentumainak összeállítása. Az OKJ-be való felvétel érdekében azt felterjesztették jóváhagyásra, azonban az intézet feladatköréhez megváltozása miatt az eljárás félbeszakadt.

7.4. A tanórán kívüli tevékenységek alakulása a kilencvenes években

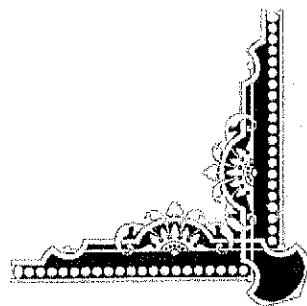
A tanórán kívüli ismeretszerzés és a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségei ebben az évtizedben is adóttak voltak a hallgatók részére, bár a korábbi időszakhoz képest hangsúlyeltolódások történtek.

Az évtized elején a hallgatók továbbra is elláttak készenléti szolgálatot. Ezen időszakban a szárazság idején keletkező bozót és erdőtüzek felszámolása komoly erőpróba elé állította a fővárosi és pest megyei tűzoltóságok állományát és technikáját. E tüzek felszámolásából kivette részét az intézet vonulós szolgálata is.

Az 1993-ban történt átszervezés után a készenléti szolgálat szervezése megszűnt, mert a tanítási időben a vonulások csökkentették a képzés hatékonyságát, a hétvégi eltávozások, a vizsgaidőszakok és a szünetek miatt a szolgálat csak időszakos lehetett. Gondot jelentett a vonulások költségkihatása és a riasztott szerek oktatásból kiesése is.

A fővárosi tűzoltóságnál a hallgatók továbbra is elláttak a képzési rendszerbe épített gyakorló szolgálatot. Annak ellenére, hogy az intézet mindenkor vezette a legfontosabbnak a hallgatók szakmai ismereteinek bővítését tartotta, a létszámgondok miatt kénytelen volt őket az őrszolgálati feladatok ellátásába bevonni. Ez különösen a két objektumban való megosztott képzés miatt jelentett terhet az állomány részére.

A szakköri foglalkozások továbbra is a szakmai ismeretbővítést szolgálták. A kutató intézet integrálódásával a lehetőségek tovább szélesedtek. A hallgatók érdeklődéssel hallgatták a legújabb kutatási, fejlesztése eredményekről szóló tájékoztatókat.

A sportolás, a testmozgás lehetőségei tovább bővültek az intézetben. 1991 és 1993 között a sportpálya teljes felújítására, a X. épület mögött tenispálya kialakítására került sor. Ezzel a szabadidős sport mellett a tűzoltósport feltételei is javultak.

Ugyanakkor a privatizáció következtében megszűnt a hajógyári szigeti sportpályán a versenyekre való felkészülés lehetősége. A BM bajnokságokba egyre kevésbé tudtak a hallgatók bekapcsolódni, mivel azok elsődlegesen rendszer szakmai jelleget öltöttek. Az OKJ-s képzések bevezetésével az országos tűzoltó versenyeken sem tudott csapattal indulni az intézet, mert a vizsgák egybeestek a versenyek idejével.

Megváltozott a közművelődési tevékenység súlypontja. A Közművelődési Bizottság továbbra is igyekezett a hallgatók szabadidejének eltöltését szervezni, de jelentősen csökkentek a pénzügyi

lehetőségek. A szervezett és az intézet által finanszírozott színház és múzeum látogatások száma kevesebb volt, de bővült a szakmai és a közművelődési könyvtár állománya.

7.5. Az elhelyezési és a tárgyi feltételek alakulása

Az 1990-es évtized az elhelyezési és tárgyi feltételek területén nem hozta meg a kívánt eredményt. 1991-1992-ben megtörtént a Laktanya utcai objektumban a föld alatt lévő csatorna-rendszer és vízcsőrendszer felújítása és az új térburkolat kialakítása. Ezután azonban a felújítások évekre leálltak.

1993-tól a Laktanya utcai kollégium épülete már használhatatlanná vált, ezért a nappali képzés súlypontja a Tas Vezér utcába helyeződött át. A kollégi-

um épületének felújítására a pénzügyi fedezet hiányában éveket kellett várni. Ez csak 1996-ban indult meg. Az épületre nyeregretető került, a nyílászárókat lecserélték, a külső homlokzatot levakolták, a teljes elektromos, víz és csatorna hálózatot kicserélték.

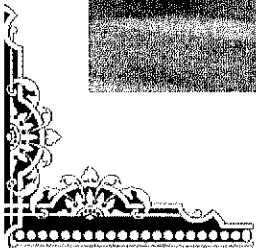
Kétágyas szobákat alakítottak ki és két szobához készült egy vizesblokk. Szintenként tanulószoba, klubhelység, melegítő konyha, szekrényzsoba tette még komfortosabbá a hallgatók életét. Az átépítéssel egy időben történt meg a távhőszolgáltatásról való áttérés az egyedi fűtésre és melegvíz ellátásra.

A kollégium épületének teljes felújítása ebben az időszakban még nem fejeződött be, mert az átalakítás nem érintette az épület földszintjét.

Az önkormányzati tűzoltóságok létrehozásakor a használatukban lévő és a működésükhöz szükséges ingatlanokat

A kollégiumi épület átadása

Fizikai felkészítés a nagytarcsai gyakorlópályán

Orvosi vizsgálat a pszichikai gyakorlat után

az önkormányzatok tulajdonába adták. Ez a Tas vezér utcai objektum megosztását tette szükségessé az intézet és a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság között.

A kilencvenes évek elejére a szigethalmi kísérleti telepet már teljesen körülvették az üdülőtelkek, így tűzoltási gyakorlatok, kísérletek tartására nem volt lehetőség. A környezetvédelmi hatóság előírta a terület szennyezőanyag mentesítését, ami 1997-ben több milliós ráfordítással valósult meg. Az intézetnek új gyakorlópálya és tűzkísérleti hely után kellett néznie.

Taksonynál az intézet hallgatóinak bevonásával került kialakításra két 100 négyzetméter területű égetőmedence 1992-ben. A környezetvédelmi hatóságok engedélye alapján egyre szigorodó feltételekkel folytak itt a tűzoltási gyakorlatok. Gyakorló területként használták az égető medencéket a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság is.

A gyakorlópálya nem jelentett hosszú

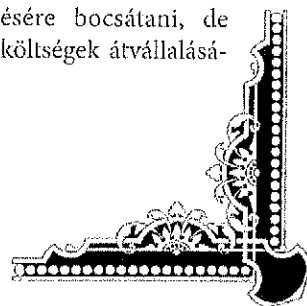
távú megoldást az égetési gyakorlatok tartására, mert teljes és szakyszerű kiépítése hatalmas költséggel járt volna. E tényezők hatására döntött úgy az intézet, hogy a Taksonyi gyakorlópályát nem fejleszti tovább. A kilencvenes évek elején sem állt olyan gyakorló terület az oktatási intézet, sőt az egész tűzoltóság rendelkezésére sem amely alkalmas lett volna a tűzoltási, műszaki mentési, taktikai gyakorlatok és kísérletek végrehajtására. Hatvan-Nagygyombos határában működött műszaki alakulat gyakorló területét kapta meg a BM TOKI gyakorlópálya kialakítására. A területen már kiépített tereptárgyak az alapjait képezhették egy későbbi komplex bázis kialakításának.

1997-ig megtörtént a terület bekerítése, gondnoki lakás épült, a gáz és vízellátást megoldották. Több nagyszabású terv is készült a gyakorló terület kiépítésére. Első lépésként 1997-ben a 100 négyzetméter alapterületű égető medence és a keletkező

veszélyes anyag kezelésére szolgáló rendszer készült el. A beruházás részeként átadtak egy szociális épület is, amelyben egy tanterem, vizes blokk, orvosi rendelő, tanári szoba nyert elhelyezést. A további bővítés és fejlesztés tervei elkészültek, azonban megvalósításuk a következő évekre húzódott át.

A BM TOKI létrehozása után a gépjármű állomány bővítésére is szükség volt, mert az összevonás jelentős feladatbővüléssel járt együtt.

A gépjárműfecskendők és speciális tűzoltó gépjárművek mennyisége és választéka nem tudta a képzés igényeit kielégíteni. Továbbra is a fővárosi és vidéki parancsnokságoktól kellett járműveket kérni a gyakorlatok megtartásához. Az önkormányzati tűzoltóságok létrejöttéig a fővárosi parancsnokság a gépjárműveit térítés nélkül tudta az intézet rendelkezésére bocsátani, de utána már csak a költségek átvállalásával nyílt erre mód.

Tűzoltási gyakorlat a hatvani gyakorlópályán

Az új képzési szakok indítása és a tűzoltói munka területén bekövetkezett változások szükségessé tették a szakmai jegyzetek korszerűsítését. 1991-ben a tűzoltó szakmunkás és technikusképző szakok részére kiadásra kerültek a jegyzetek. 1994-ben elkészült az a kétkötetes jegyzet, amely az alapfokú tűzoltó tanfolyami hallgatók felkészülését szolgálta. Az alapfokú jegyzet nemcsak a tanfolyami hallgatók felkészülését segítette elő, hanem a szolgálatparancsnokok is hasznosan tudták felhasználni a készenléti állomány továbbképzésénél.

Ez volt az első jegyzet, amelynek a szerkesztése és nyomdai előállítás is az intézetben történt.

1991-től a X. épületben egy számítógépes szaktantermet rendeztek be. Tíz

darab XT típusú számítógépet építettek be, fekete-fehér monitorral.

A tűzoltó technikusképző és tisztii átképző szakos hallgatók képzési anyagába építették be a számítástechnikai alapismereteket. Szakmai továbbképzések során a területi tűzoltóságok tagjai sajátíthatták el a számítógép kezelésének fortélyait. A szaktanterem kiépítésekor sem korszerű gépek hamar elavultak, ezért 1994-ben szükségessé vált a cseréjük. Ekkor a fekete-fehér monitorkat is színesek váltották fel.

1993-ban a tűz és polgári védelmi képzés összevonásával újabb számítógépes szaktanterem került az oktatás szolgálatába Pécelen. Itt tizenöt gép volt hálózatra kapcsolva. Számítástechnikai csoport létrehozásával folyamatossá vált az

informatikai képzés és továbbképzés. 1997-ig három alkalommal is indult alapfokú szakmai képesítést adó informatikai oktatás. Ahogy a tűzoltóságok és a polgári védelmi parancsnokságok számítógéppel való ellátása fejlődött, egyre nőtt az igény a szövegszerkesztői és a táblázatkezelői tanfolyamok iránt. A képzések folyamatossá váltak, ezeken évente több száz fő vett részt.

1996-ban a Laktanya utcai és péceli számítástechnikai képzés tárgyi feltételei tovább korszerűsödtek.

Az oktatástechnika terén a kilencvenes években a fő hangsúly a video technikára helyeződött.

A profi stúdiók által gyártott videófilmek viszont olyan drágák voltak, hogy az intézet ezek beszerzését nem tudta

finanszírozni. Be kellett rendezkedni a saját videófilmek gyártására. Első lépésként 1992-ben egy Sony HI-8-as típusú editáló és egy keverő videó berendezés került beszerzésre. Ezekkel az eszközökkel már a felvett videó anyagok szerkesztését meg lehetett valósítani.

1994-ben CD lejátszó, kazettás deck, erősítő és három darab VHS videómagnó vásárlással bővült a stúdió. A fenti berendezéseket 1995-ben építették be a stúdió pultjába és így már mint rendszer tudott üzemelni.

8. A tűzoltó és a tűzvédelmi képzés a tűzvédelmi törvény hatálybalépését követően

1996

-ban a tűzoltóságok életét döntően befolyásoló és régóta várt törvényt fogadott az Országgyűlés. A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságok-

ról szóló 1996. évi XXXI. törvény hatályba lépésével évtizedek után ismét törvény rendelkezett a tűzvédelem szabályozásáról.

A törvény átfogóan szabályozza állampolgárok, a jogi személyek, szervezetek és a tűzoltóság a tűzjelzéssel, a tűzoltással és műszaki mentéssel, a tűz megelőzéssel kapcsolatos feladatait. Rögzíti a tűzoltóságok irányítási rendszerét, a hatásköröket, a létrehozásuk és megszűntetésük módját, az anyagi és pénzügyi ellátásuk mechanizmusát. A törvény végrehajtásáról öt kormány - és közel 25 miniszteri rendelet jelent meg alig egy év alatt. Ezek megismertetése és egységes értelmezése céljából az intézet számos továbbképzést tartott.

8.1. A tűzvédelmi törvény és a képzéssel összefüggő végrehajtási rendeleteinek fő összefüggései

A tűzvédelmi törvény alapjaiban meghatározta a tűzoltó és a tűzvédelmi képzésre vonatkozó általános szabályokat. Külön rendelkezett a Belügyminisztérium szakiskoláin történő képzésről és a szakmai képzéssel kapcsolatos költségviselésről.

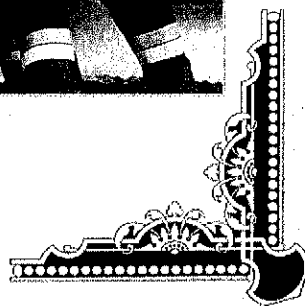
A tűzoltók és a tűzvédelmi szervezetek tagjainak képesítési követelményeiről, képzési rendszeréről 57/1997. (X. 21.) BM rendelet tartalmazta a részletes szabályokat.

A megváltozott viszonyokhoz igazította a képzési rendszert és a képesítési követelményeket. Ezek az önkormányzati tűzoltóságok létrejöttével, az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok szerepének növekedésével és a szakképzés rendszerének módosításával függtek össze.

A miniszteri rendelet részletesen szabályozta az egyes beosztásokhoz előírt

Tűzoltási gyakorlat a hatvani gyakorló pályán

szakmai képzéseket, amelyeket a hivatásos állomány tagjainak meg kellett szerezniük. E szakmai képzések többségét ugyanis a polgári életben nem lehetett elsajátítani. A tiszti beosztásokhoz többségében felsőfokú képzettséget írt elő, az időközben megjelent új szolgálati törvény. Ez alól csak a tűzoltó technikai képzését jelentett átmenetileg kivételt.

A törvény és a BM rendelet különbséget tett az önkéntes tűzoltóságok valamint a tűzoltó egyesületek között. Működési feltételeik, adottságaik, felszereltségük és felkészültségük különbözősége miatt tagjaikra eltérő képzési követelményeket határoztak meg.

A tűzvédelmi szervezet tagjainak képzési feltételeit aszerint szabályozta a rendelet, hogy milyen a létesítmény a tűzveszélyességi osztályba sorolása és hány főt foglalkoztat.

A BM rendelet meghatározta a tűzoltóságok és a tűzvédelmi szervezetek tagjainak képzési és továbbképzési rendszerét is. Egyértelműen kimondta, hogy az egyes tűzoltóságoknak és képzést végző szervezetnek milyen jogosultságuk volt a szakmai képzések és továbbképzések szervezésében és tartásában:

- alapfokú tűzoltótanfolyamot az intézet, a megyei és a fővárosi tűzoltó-parancsnokságok szerveztek. Az utóbbiak csak akkor ha a tantervben meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel rendelkeztek;

- az intézeti tűzoltóképzés esetében az indítandó képzési szakokat és a beiskolázás feltételeit az intézet hirdette meg. Az egy tanéves, vagy annál hosszabb képzési idejű szakokra jelentkezőknek felvételi vizsgát kellett tenniük. A naplali tagozatra felvételt nyert hivatásos tűzoltók hallgatói státuszra kerülhettek áthelyezésre, ha a küldő parancsnokság ezt eredményesen megpályázta.

A hallgatói státuszra került hallgatók bér és egyéb járulékos költségeit a BM

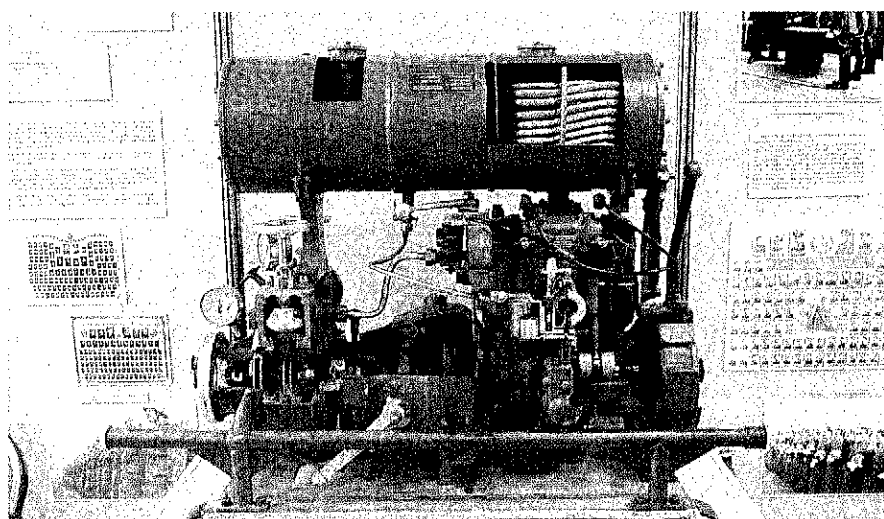
az intézet költségvetésén keresztül biztosította. Ezzel megteremtődött annak a lehetősége, hogy a beiskolázó parancsnokság a képzési idő alatt szerződéses tűzoltóval vagy valamilyen más módon pótolja az iskolán lévő tűzoltót.

- A tűzvédelmi mérnökképzés továbbra is az Ybl Miklós Műszaki Főiskola tűzvédelmi szakán történt.

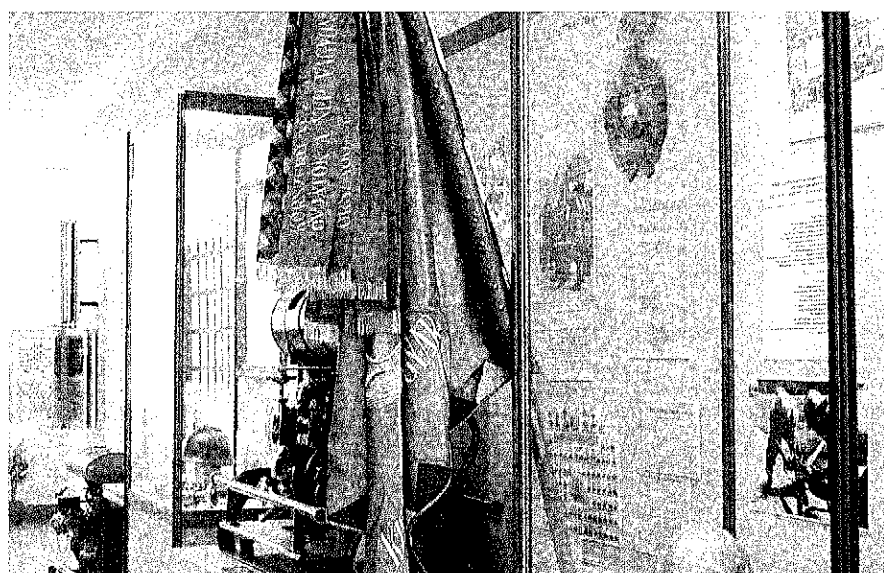
- a műszaki tanfolyami képzések. A tűzoltóságok részére a gépkezelői alaptanfolyamhoz kötött gépekre a képzést és

a vizsgáztatást az intézet végezte. A nehéz- és a könnyűgépkezelői bizonyítványok kiadására a tűzoltóságon belül az intézetet jogosította fel a rendelet.

- szakmai továbbképzések, tájékoztatók. A hivatásos tűzoltóság készenléti szolgálatot ellátó állománya napi továbbképzését az önkormányzati tűzoltóság parancsnoka szervezte és irányította. Ehhez szakmai iránymutatást a BM TOP és a megyei tűzoltó-parancsnokságok adtak ki.

1998-ban felavattuk a képzéstörténeti gyűjteményt

Az 57/1997-es BM rendelet rögzítette, hogy a BM TOP TKI az iskolarendszeren kívüli oktatás keretében szervezhető tűzoltó, tűzoltótechnikus, valamint a tűzvédelmi előadói képzések vonatkozásában szakmai és vizsgaközpont feladatokat lát el. Az OKJ-ban szereplő tűzoltó és tűzvédelmi képzések vizsgabizottság elnöki feladatainak ellátására a BM pályázatot írt ki. A vizsgákra az elnököket a névjegyzékből választva az intézet igazgatója javasolta és az országos parancsnok bízta meg.

A tűzvédelmi törvény tandíjmentességet határozott meg a tűzoltóságok tagjai részére abban az esetben, ha a képzési követelményekben előírt szakismeretek megszerzése tűzoltó szakiskolán történik. A képzéssel kapcsolatos egyéb költségeket a hivatásos tűzoltóság tagjai és az önkéntes tűzoltóságok tisztviselői részére a BM biztosította, más hallgatók esetén a küldő szerv vagy a hallgató viselte.

A rendelet 1. sz. melléklete a tűzoltóságnál elismerhető, a 2. sz. melléklete

pedig a tűzvédelmi szervezetek tagjainál elismerhető tűzvédelmi képesítéseket sorolta fel (mindkét esetben a korábban megszerzett tűzoltó és tűzvédelmi képesítéseket is besorolták). A 3.sz. melléklet a műszaki tanfolyamokhoz kötött gépek és eszközök besorolását tartalmazta.

A rendelet a korábbinál egyértelműbben határozta meg az egyes képzési jogosultságokat és feladatokat, az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok képzési rendszerét és képesítési követelményeit, a képzések és továbbképzések finanszírozási módját.

1981-01-01 és 1990-07-13 között kiképzettek száma

1991-1997 között végzett hallgatók száma

Szakok

Összes fő

Tisztí átképző	278
Tisztképző tűzoltási (nappali)	116
Tisztképző tűzoltási (levelező)	236
Tisztképző tűzmegelőzési (levelező)	76
Tűzvédelmi vezető felsőfokú (levelező)	210
Zászlósképző tűzoltási (nappali)	315
Zászlósképző műszaki (nappali)	107
Tiszthelyettesképző (nappali)	3 154
Önk. és vállalati tűzoltótisztképző (levelező)	37
BM középfokú tűzvédelmi vezető (levelező)	46
Középfokú tűzvédelmi vezető (levelező)	266

Tanfolyamok:

Tűzvizsgálói	133
Létrás gépjárműkezelői	416
Gépjárműfecskendő kezelői	413
Porraloltó szerkezelői	181
Habbaloltó szerkezelői	224
Műszaki mentőszerkezelői	149
Légzőkészülék kezelői	38
Kisgépkézelői	28
„M” tartalékos tűzoltóképző	498
BM Alapfokú tűzoltóképző	329

Összesen

7250

Szakok

Összes fő

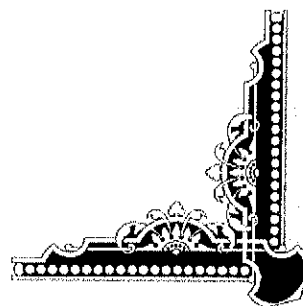
Tisztí átképző	245
Technikusképző	256
Szaktanulmányképző	754
Tűzvédelmi előadó (alapfokú)	681
Tűzvédelmi előadó (középfokú)	740
Önkéntes és vállalati tűzoltó parancsnoki	51

Tanfolyamok:

6 hetes alapfokú	3 228
Nehézgépkézelő alaptanfolyam	812
Gépjárműfecskendő kezelői	413
Létrás gépjármű kezelői	313
Habbaloltó szerkezelői	230
Porraloltó szerkezelői	286
Műszaki mentőszerkezelői	201
Légzőkészülék kezelői	176
SIMON emelőkosaras	143
Központi szakmai továbbképzés	4 244

Összesen

13519

8.2. Az intézeti képzés helyzete a törvényi szabályozás után

Az OKJ 1996-os felülvizsgálata során a tűzoltó és tűzvédelmi képzések az iskolarendszerű képzés besorolásból iskolarendszeren kívüli képzések besorolásba kerültek. A felsőfokú tűzvédelmi előadói képzés leválasztották az alap és középfokú szakképzésről és önálló OKJ számon, mint tűzvédelmi szakelődő szakképzettséget jegyezték be. A tűzvédelmi szakelődő szakképzés beiskolázási feltétele a felsőfokú polgári iskolai végzettség lett. A képzési idő tíz hónap volt, levelező tagozaton.

A tűzvédelmi törvény és a végrehajtási rendeletek megjelenése után az intézet hozzákezdett a képzési dokumentumok átdolgozásához.

A szakmai és vizsgakövetelmények átdolgozásával párhuzamosan a tanterveket is felfrissítették. A 16/1998. (III.25.) BM rendelet jelentette meg a Tűzoltó, a Tűzoltó technikus, a Tűzvédelmi előadó I - II. és a Tűzvédelmi szakelődő szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeit. Jelentős változás történt a tűzvédelmi törvény megjelenése után a hallgatók intézeti képzés alatti ellátásának finanszírozásában. Korábban az összes nappali tagozatos „bentlakó” hivatásos tűzoltó utazási, szállás és étkezési költségét, a levelező tagozatos hivatásos tűzoltó szállás költségét az intézet költségvetéséből fedezték. Az 1997/98-

as tanévtől kezdve csak a hallgatói státuszra áthelyezett tűzoltók utazási költségeit fedezte az intézeti költségvetés. A vezényelt nappali tagozatos hivatásos és önkéntes tűzoltók utazási költségeit a beiskolázó szerv fedezte. Az 1997/98-as tanév második félévében 39 főt a szakmunkásképző, 21 főt a technikusképző szakon és 10 főt az Ybl Miklós Műszaki Főiskola tűzvédelmi mérnökképző szakán – összesen 70 főt – lehetett hallgatói státuszra áthelyezni.

Az intézeti képzés 50. évfordulójáról az 1998–1999-es tanévnyitón emlékeztek meg, ahol a fél évszázada végzett tűzoltó tisztek aranydiplomát kaptak.

A tűzvédelmi és a tűzoltóképzés az 1999–2000 tanévig jelentett kizárólagos feladatot az intézet számára.

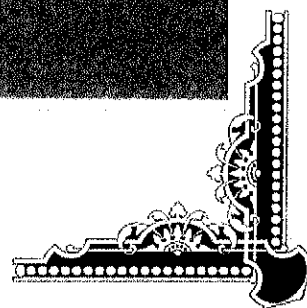

Az 50 éve jubileum emlékére kiadott aranydiploma

Az első tiszti tanalosztályon végeztek az 1998/99 tanév ünnepélyes megnyitásán

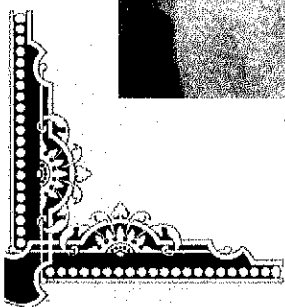
Csoportkép az első tiszti tanalosztályon végzet tisztekről (1998-09-02)

Elismerés átadása Tarján Rezsőnek, az első tiszti tanalosztály tanáráknak

Aranydiploma átadás

Selügyminisztériumtól kapott csapatzászló átvételi ünnepség (1998-09-02)

Szalag elhelyezés

